

Коноплі — базис нової аграрної політики

Незаслужено репресовані — недореабілітовані коноплі поза законом політичних дискусій

» стор. 6—7

ЦРУ і мирний план

Закінчити війну: ввійти в НАТО і сплести лапті путіну

» стор. 4

Статус англійської: не варто «лоба розбивати»

Що спільне в невідкладного законопроекту №9432 з імперським Емським актом?

» стор. 8

Україна молода

Середа, 5 липня 2023 року

№27 (5939)

Учорашні курси НБУ:
1 \$ = 36,568 грн
1 € = 39,854 грн

За кубком — із олімпійським квитком

Українська футбольна збірна вперше в історії виступить на Олімпійських іграх

» стор. 15

Сенсаційна перемога над французами на старті «плей-оф» ЧЄ-2023 принесла українській «молодіжці» путівку на паризьку Олімпіаду. Фото з сайту uaf.ua.

«Наступ українських воїнів «просувається неухильно, свідомо прокладаючи собі шлях через дуже складні мінні поля, 500 метрів на день, тисячу метрів на день, 2 тисячі метрів на день і так далі».

Марк Міллі
генерал, голова Об'єднаного комітету
начальників штабів США

ПІДТРИМКА

З миру по нитці — Україні сорочка

МВФ і Світовий банк ухвалили для нас великі програми фінансування

Наталія НАПАДОВСЬКА

Минулого тижня порадували найбільші фінансові інституції: МВФ і Світовий банк ухвалили значні програми фінансування України. МВФ схвалив виділення чергового траншу в 886 млн доларів США, а Світовий банк — кредит на суму 1,5 млрд доларів для підтримки переміщених родин, підвищення прозорості державних видатків та покращення функціональності ринку. Отримано черговий маяк для зарубіжних партнерів — з урядом України можна працювати!

МВФ підкреслив, що зовнішня підтримка українського бюджету, як і раніше, становитиме основну частину бюджетного фінансування. Це означає, що бюджет отримає гроші на ведення війни і подолання її наслідків, резерви Нацбанку будуть зростати, тож регулятор і надалі матиме змогу нівелювати різке коливання валютного ринку.

Сергій Фурса, інвестиційний банкір: «Гривня залишається оплотом стабільності в цьому буремному світі. Курс валют на чорному ринку тримається на позначці 37,2-37,3 грн за долар, продовжуючи залишатися в мінімальному спринті до офіційного курсу та вганяючи в депресію валютних спекулянтів, яким просто немає що робити на такому ринку, і заради розваг вони влаштовують скандали, відмовляючись приймати долари... Національний банк мало дав надії тим самим спекулянтам, заявивши, що схвалив стратегію валютної лібералізації».

Окремий респект НБУ, який тримає фінансову стабільність у країні: банки працюють, гіперінфляції немає, валютний курс заспокоївся. Нацбанк затвердив Стратегію пом'якшення валютних обмежень, переходу в перспективі до гнучкого обмінного курсу та повернення до інфляційного таргетування, що теж «зайшло» чиновникам з МВФ. Поки державний регулятор вирішив залишити облікову ставку на рівні 25%, але за результатами червеневого засідання правління стало ясно, що цикл зниження почнеться раніше, ніж у четвертому кварталі 2024 року, як було прогнозовано.

МВФ, до речі, поліпшив прогноз зростання економіки України до 3%. Це означає, що діями уряду офіцери Фонду, в принципі, задоволені, адже Україна виконала всі структурні та кількісні контрольні показники програми. Глава місії МВФ в Україні Гевін Грей на брифінгу після рішення Фонду зазначив, що за останні вісім-дев'ять місяців жодних затримок щодо домовленостей у реалізації реформ в Україні не було.

У свою чергу, український уряд задоволений МВФ. Адже неритмічність фінансування минулого року спровокувала ту емісію, до якої вимушено вдався Національний банк, аби покрити потреби України. Наразі ми шість місяців живемо без емісії, і є впевненість, що цього року Україна вчасно отримає 42 мільярди доларів фінансової підтримки, як і планувалося. Бо нам гроші потрібні саме тоді, коли потрібні, і в достатньому обсязі.

Наразі маємо горизонт планування в чотири роки, адже 31 березня 2023 року Рада директорів МВФ затвердила чотирирічну програму розширеного фінансування для України на суму близько 15,6 млрд доларів США, яка включає

негайне виділення 2,7 млрд доларів. Це частина загального пакета міжнародної підтримки України на суму 115 млрд доларів США.

Але є ще й негативний сценарій, за яким потреба України у фінансовій підтримці оцінюється у 140 млрд доларів. Підтримувати «соціалку» допомагає в тому числі й Світовий банк. Його проєкт, започаткований у червні 2022 року, допоміг Україні підтримати близько 13 млн бенефіціарів на загальну суму 19,75 млрд доларів у вигляді кредитів і грантів. Ці гроші надійшли від різних країн.

Тож ілюзій ніяких немає, але є величезна жага перемоги. Голова НБУ Андрій Пишний зауважує: «Слово «перемога» згадується двічі в тексті меморандуму (МВФ. — Ред.). Саме в такому вордінгу меморандум пройшов через Раду директорів МВФ. І це було окремим пунктом нашого обговорення з місією. А ще в меморандумі близько ста разів згадується слово «відновлення».

Наразі ж ми повинні зробити все, щоб консолідувати ресурси, забезпечивши функціонування всіх критично важливих елементів: оборони, публічних фінансів, фінансової системи, енергетики тощо.

Президент Володимир Зеленський днями заявив, що валовий внутрішній продукт України (ВВП) за наступні десять років повинен зрости до трильйона доларів. (Зараз ВВП становить 160 млрд доларів.) За новинами з фронтів цю тезу вгледіли хіба що економісти, але зустріли стримано оптимістично.

Олександр Паращій, аналітик Soccord Capital: «Очевидно, досягнення ВВП у трильйон доларів — ціль дуже амбітна, але не так щоб зовсім недосяжна. Звісно, основною передумовою для такого зростання має бути перемога України та відновлення її територіальної цілісності... Україна втратила території, що до того давали по 10% ВВП. Якщо ми повернемо контроль над цими територіями, то потенціал нашої економіки зросте приблизно до 225-250 млрд доларів в очікуваних цінах 2024 року. Тож, щоб за десять післявоєнних років нам піднятися з 225 мільярдів до 1 трильйона доларів, треба зрости у 4,4 раза».

Як цього досягти? Швидко трансформувати економіку. Паращій впевнений: «Не факт, що останнього буде достатньо, але у випадку України це може спрацювати. Бо в нас є ще один чинник зростання: зовнішні інвестиції в Україну можуть стати «модними». І поки увага всього цивілізованого світу до нас прикута, така можливість є. Чи ми зможемо скористатися нею, залежить від того, як швидко ми трансформуюємося».

Нагальне завдання — розробка Національної стратегії доходів та створення міцної бази податкових надходжень. Нагадаємо, що Рада директорів Міжнародного валютного фонду погодилася надати додатковий час для ухвалення урядового законопроекту №8401 про скасування 2% єдиного податку (ЄП), але розраховує на ухвалення закону до кінця липня. Також МВФ очікує в липні ухвалення закону про відновлення декларування державних посадовців, які безпосередньо не залучені до мобілізаційних і воєнних дій, із відновленням функції НАЗК з їхньої перевірки та верифікації. Цей пункт — один з найближчих важливих структурних маяків реформи у сфері управління та боротьби з корупцією. ■

НА ФРОНТІ

Війну міряють метрами

За хвилину «победобесія» на пропагандистських каналах орки готові покласти всю свою армію, тому контрнаступ ВСУ не буде швидким

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Затяжний конфлікт між путчистом пригожиним і державним кацапським генералітетом украї заострив ситуацію навколо Бахмута. Місто, яке «Вагнер», за версією рупорів кремля, «захопив» ще у травні, тепер не можуть здасти ті, хто прийшов сюди замість голворізів путінського кухаря. У підсумку шойгу з герасимовим, аби довести свою спроможність, кидають сюди не лише новоспечених чмобіків, а й усі професійні частини, які ще вціліли у статусі золотого запасу та елітних підрозділів.

Утім резервів їм явно не вистачає, оскільки останнім часом розвідка все частіше фіксує факти перекидання військ з інших напрямків фронту.

«Війна — це математика, де все прораховується, — повідомив «24 каналу» військовий експерт Роман Світан. — Їм доведеться або піти з Бахмута до Попасної, або перекинути війська із Запорізького фронту, втративши його. У них зараз виникла дилема. І вирішуватимуть вони її, найвірогідніше, на користь Бахмута, який став для них інформаційним капканом. Цей капкан організував пригожин, загнавши в нього російську армію».

Заради хвилини «победобесія» в телевізорі рашисти чинять тут неймовірний спротив, накриваючи наші війська вогнем з усієї наявної зброї. Але, попри це, за даними спікера 26-ї артилерійської бригади Олега Калашникова, українські захисники просуваються вперед метр за метром.

Змінити масштаб обчислювання на кілометри поблизу Бахмута поки що

досить складно. З тим, що контрнаступ ЗСУ буде «тривалим і дуже кривавим», погодився голова Об'єднаного комітету начальників штабів США генерал Марк Міллі. «Наступ українських воїнів «просувається неухильно, свідомо прокладаючи собі шлях через дуже складні мінні поля, 500 метрів на день, тисячу метрів на день, 2 тисячі метрів на день і так далі», — сказав він.

А ось на Південному фронті статистика більш втішна. За червень і кілька днів липня ВСУ звільнили від москалів понад 158 квадратних кілометрів. Йдеться про 9 населених пунктів. Крім цього, українські сили, за даними заступниці очільника Міноборони Ганни Малаяр, досягли обмежених успіхів на південь від Оріхова у західній частині Запорізької області.

Водночас російські з-блогери хором повідомляють про небезпеку просування ВСУ на Херсонщині. Вони навіть звернулися до керівників Дагестану, Татарстану, Астраханської області, Краснодарського і Приморського країв з проханням відправити на фронт конфісковані у браконьєрів катери. За їхніми даними, такої послуги вкрай потребують 10 полків і бригад Південного військового округу.

Коментуючи блогерський сигнал про допомогу, речниця ОК «Південь» Наталія Гуменюк порадила окупантам не перейматися серйозно човнами, бо для впливу на свої болота їм вистачить і надувних матраців. «На даному етапі ця істерія виправдана тим, що наша бойова робота була результативною, — сказала вона. — Ми розбили понад 40 одиниць їхніх плавзасобів протягом двох тижнів і продовжуємо цю роботу».

Людмила НІКІТЕНКО

ПРИНЦИПОВА ПОЗИЦІЯ

Одна вдома

У Черкасах до ПЦУ перейшла перша московська парафія з десяти

Свято-Стрітенська парафія Черкаської єпархії УПЦ московського патріархату перейшла до ПЦУ.
Фото з ФБ.

«Мій будинок навпроти цього парку, і я весь час обурювалася, чому тут московська церква. А тепер рада, що проголосувала за те, аби храм перейшов до Православної церкви України», — розповідає «Україні молодій» жителька Черкас Ганна Омельченко. І додає, що в українців має бути своя церква, своя мова, своя армія.

«Моя позиція чітка й принципова: в Україні місце винятково українській церкві. Церкві, яка провважає наших воїнів у бій, підтримує їхній моральний дух на передовій та проводить в останню путь тих, хто повернувся додому на щиті», — додає черкаський міський голова Анатолій Бондаренко і звертається до священників УПЦ: за-

раз уже час для того, щоб підтримати Українську державу, український народ, Збройні сили України, президента.

За словами пана Анатолія, тільки разом ми єдині і тільки в єдності ми зможемо здолати російського ворога. «Визначитися має кожен. Це — тест на зрілість для всіх, на свідо-

мість та справжню любов до рідної землі. Для депутатів, для громадян, для інтелігенції, для лідерів думок. І зараз, аби зберегти нашу країну, ми маємо бути як ніколи рішучими», — наголошує пан Анатолій. І підсумовує, що нині в Черкасах залишається ще дев'ять московських храмів. ■

Валерія МУСХАРІНА,
студентка факультету журналістики
Київського університету
імені Бориса Грінченка

Цьогорічне літо розпочалося раніше за календарне: тепло встановилося вже в середині травня. Як пояснюють учені, причиною стали глобальні кліматичні процеси, що відбуваються на планеті. Через це прийшла нетипова весна: замість звичного «сухого» квітня був дощовий, а «вологий» травень виявився досить спекотним. Отож і цьогорічне літо слід очікувати нестійким.

Укргідрометцентр пов'язує аномально тепло погоду зі зміною клімату, зумовленою людською діяльністю, та особливостями атмосферної циркуляції, які спостерігались у Північній півкулі.

Показниками сезонної погоди є процеси в океанах. Протягом останніх трьох років атмосферою керувала холодна течія тихоокеанських широт Ла-Нінья. Зараз на заміну приходить Ель-Ніньйо, котра влітку набуде сили, а найближчим часом впливатиме на кліматичну ситуацію у Північній півкулі. Детальніше розповідає метеорологиня Віра Балабух веб-порталу «Телеграф». Та підсумовує: «Перебудова в атмосфері приведе до того, що літо в Європі, і в Україні зокрема, буде досить теплим, порівняно з середніми багаторічними даними».

Початок липня, за словами синоптичній Наталки Діденко, принесе з собою справжню спеку. «Почистіть кондиціонери, витягніть ближче вентилятор, підготуйте велику миску для води коту, купіть нарешті ролеги на вікна, заплануйте денну роботу в офісі, не забувайте поливати водою на квіти. Фрукти, овочі та руки ретельно мийте», — порадила вона у своєму телеграм-каналі.

В окремі дні спека буде рекордною, прогнозує народний синоптик Володимир Деркач і додає: спад жару припаде на третю декаду липня, проте наприкінці місяця ще буде кілька спекотних днів.

Світові кліматичні центри характеризують липневу погоду як найбільш нестійку й застерігають про можливу конвективну діяльність: грози, град, шквали й смерчі.

Експерти лабораторії Сонця попереджають і про потужні магнітні бурі. Перша з них накриє Землю 9 липня й досягне К-індексу 4: її відчують на собі багато людей у різних країнах світу (навіть ті, що не вирізняються сильною чутливістю).

Наступна припаде на 12-13 липня: затяжна і ще потужніша — до К-індексу 5. З 16-го по 19 липня слід підготуватися до

■ НЕБЕСНА КАНЦЕЛЯРІЯ

Робіть погоду самі

Липневі магнітні бурі й «гойдалки» температури в серпні не завадять насолоджуватися літом

нової хвилі, яка востаннє проявиться наприкінці місяця — 30-31 липня.

Особливо обережні в цей період мають бути метеочутливі люди. Під впливом коливань у них знижується тиск, що призводить до сонливості, головного болю, запаморочення, дратівливості й загострення хронічних захворювань. Щоб пережити цей період та захистити здоров'я, варто дотримуватися рекомендацій лікарів: правильно харчуватися та займатися фізичною активністю, більше відпочивати та висипатися, пити достатню кількість води або трав'яного чаю, не вживати алкогольні напої та жирну їжу, а також намагатися уникати стресу.

Яким буде останній місяць календарного літа, поки що складно прогнозувати. За словами метеорологів, посуха — характерне явище цього періоду. Однак через «зсув» сезонів серпнева погода може виявитися неочікуваною.

На думку Володимира Деркача, останній літній місяць розпочнеться невеликими опадами з помірною температурою повітря. Невдовзі настане тепло, яке протримається до кінця першої декади, а потім атмосфера охолоне та знову задощить. Будуть і так звані температурні «гойдалки».

«На початку другої декади серпня слід очікувати кілька вологих і прохолодних днів, а з середини цього періоду знову відчутно потеплішає», — розповів народний синоптик. Далі температура почне знижуватися, особливо вночі. Наприкінці місяця очікуються невеликі опади, проте повітря буде досить комфортне й «наближення осені ми ще не відчуємо», додав він.

Отож приймаємо мінливу погоду й піклуємося про своє здоров'я — незалежно від сезонів та прогнозів. Так найкраща погода буде всередині нас, а та, що за вікном, ніколи не заважатиме. ■

■ РЕАБІЛІТАЦІЯ

Рука допомоги

Українці створили якісний біонічний протез для постраждалого підлітка

Тарас ЗДОРОВИЛО

Десятий (як і попередні) рік війни в Україні приніс чимало горя та страждань нашим громадянам. Постійні ракетні та артилерійські обстріли, особливо після повномасштабного вторгнення росіян, призвели до масової загибелі й каліцтва мирних жителів (не говорячи вже про військових). Та життя продовжується, й усі постраждалі потребують психологічної реабілітації та якісних протезів. Наразі є нагальна потреба в тисячах якісних протезних виробів, що виявилось неабияким викликом для української медичної галузі та напівзруйнованої промисловості.

Один із постраждалих цивільних — юнак із Херсонщини: Артур втратив руку внаслідок російського обстрілу. Він отримав фахову медичну допомогу і протез українського виробництва, а зараз проходить реабілітацію.

Артур пережив окупацію Херсонщини. Після звільнення, коли здавалося, що найстрашніше вже позаду, росіяни почали нещадно обстрілювати місто. Під їхній вогонь потрапив і 14-річний хлопець, у нього сильно постраждала ліва рука.

Артура спочатку повезли до херсонської лікарні, медики змушені були проводити операцію під ліхтариками, бо в лікарні не було ні світла, ні води. На жаль, врятувати кінцівку виявилось неможливо. Хлопцю зробили ампутацію лівої руки вище ліктя, а потім направили у НДСЛ «Охматдит».

За лікування підлітка взялися фахівці відділення мікрохірургії Охматдиту та інші медики лікарні. Пізніше реабілітологи та психологи розпочали роботу з фізичного та морального відновлення і підготовку хлопця до протезування. Пів року роботи зі спеціалістами лікарні зміцнили Артура як фізично, так і морально.

«Високофункціональний протез руки з біонічною кистю Артуру вготували в Україні в компанії «Стеценко Центр протезування». Оплатили сучасний протез Nova Ukraine та Superhumans Center, частково було і державне фінансування. Дякуємо всім благодійникам, завдяки яким в Артура з'явився сучасний протез», — розповіли в Охматдиті.

Тепер з Артуром продовжать займатися спеціалісти Охматдиту, аби він навчився вправно користуватися протезом у повсякденному житті. Зараз із хлопцем тільки проводять перші тренування, але він уже може взяти яблуко та цукерки, коробку з сірниками, представити склянку з водою, відірвати ягоду винограду з гілочки, потиснути руку.

На жаль, далеко не всі наші співвітчизники мають можливість отримати якісні протези, які коштують захмарних грошей. До цієї проблеми держава повинна залучити світове товариство, бо самотужки забезпечити людей вкрай необхідними для більш-менш нормального життя виробами однозначно не вдасться... ■

■ КУЛЬТУРНИЙ ДЕСАНТ

МУЛЬТІОбійми

На міжнародному анімаційному фестивалі в Аннесі українці й Україна були в центрі уваги

Софія РОЗУМЕНКО

У Франції в мальовничому містечку Аннесі завершився найбільший міжнародний анімаційний фестиваль, на якому було представлено стенд української делегації, відбулися заходи, присвячені Україні, а також презентація п'яти українських проєктів у рамках програми Partner's Pitch.

Захід відвідали представники найбільших українських студій анімації, представивши каталог власних фільмів, також метою поїздки було встановлення контактів міжнародної копродукції задля розвитку української культури, зокрема анімації, та її презентації на міжнародній арені. Linoleum Contemporary Animation and Media Art Festival разом з Українською анімаційною

асоціацією (УАніМА) представили українську анімацію. Під час MIFA Business Conference відбулася панельна дискусія, присвячена анімаційним фільмам від незалежних студій та успішним кейсам у галузі анімаційного контенту.

Український стенд відвідали мер міста Аннесі пан Франсуа Асторг, директор ринку MIFA Мікаель Марін і мексиканська делегація на чолі з Бланкою Хіменес Сінерос, пані послом Мексики у Франції. Однією з численних гостей заходу була також міністерка культури Франції Ріма Абдул Малак.

«На початку повномасштабного вторгнення було вкрай важливо продовжувати працювати. Ми повинні були показати нашим партнерам і міжнародному ринку, що, незважа-

Українська анімаційна делегація.

ючи на жакливі обставини, можемо виконувати поставлені завдання. І нам це вдалося, — вважає Анастасія Верлінська, директорка Linoleum Animation Festival. — Проте нам важливо, щоб нас підтримували не тільки тому, що в нашій країні йде війна, а й тому, що ми можемо створювати якісний контент для масової аудиторії». Адже боротьба на культурній ниві є не менш важливою, ніж будь-яка інша. Бо допомагає доносити світові правду, набувати нових друзів і прихильників, ефективно працювати заради спільної Перемоги. ■

■ ДО РЕЧІ

Для показу у програмі у Partner's Pitch було відібрано п'ять українських серіалів, що перебувають у розробці, серед них:

1. «Школа для малих чудовиськ», режисер Роман Кепкало, Yarki Studio.
2. «МАВКА» серіал, студія Анімаград.
3. «Люба Жу», режисер і продюсер Анатолій Лавренішин.
4. «Нелогічний дорослий світ», режисерка Ірина Гаркавець, Svit Neznaiky.
5. «YoYo. Коли іграшка стала зброєю», режисерки Мішель і Ніколь Фельдман, Phalanstery Films.

Тетяна ПАРХОМЧУК

Таємний візит директора ЦРУ Уільяма Бернса до Києва подав певні сигнали світу. Він свідчить, що Вашингтон і Київ продовжують обговорювати варіанти закінчення війни.

Зазначимо, Уільям Бернс неодноразово був в Україні і до повномасштабного вторгнення росії. Зокрема, він познайомив президента України Володимира Зеленського і його оточення з планами путіна щодо знищення України.

І цього разу глава ЦРУ зустрівся з українським президентом та провідними політичними керівниками України.

Як зазначає видання The Washington Post, ішлося насамперед про плани України, пов'язані з поверненням окупованих росією територій, а також початок перемовин із російською федерацією щодо припинення вогню ще до закінчення цього року.

Бернс зазначив, що США буде важко восени затвердити новий пакет допомоги, тому Україні потрібно до осені підійти впритул до Криму, взяти його під вогневий контроль і цим почати тиснути на росію, щоб вона прийняла всі гарантії безпеки, які Захід може дати Україні.

Україна корегує плани ЦРУ?

Однак наскільки нам підходять ті плани, котрі привіз глава ЦРУ?

План Бернса — це добре, але в нас є план України. Якщо ми впритул підійдемо до Криму, то чому не зможемо туди заходити? Росія продовжує ракетні обстріли, погрожує подальшими підривами дамб, ядерними атаками, а ми підійдемо до Криму, зупинимось і будемо таким чином тиснути?

«Якщо ми можемо заходити, то треба заходити й звільняти всі наші території і всіх наших громадян», — упевнений політолог Микола Давидюк.

А щодо грошей, то восени минулого року були такі ж побоювання, що Конгрес США через брак коштів не проголосує за необхідну підтримку України, але взимку конгресмени підтримали надання пакета допомоги Україні на суму 45 мільярдів доларів.

Представники військового командування в Києві запевнили Уільяма Бернса, що Збройні сили України зможуть повернути собі контроль над значною частиною окупованих російською федерацією територій і розташувати ракетні системи та артилерійські установки поблизу адміністративного кордону окупованого росією Кримського півострова, просунулися далі на сході України і аж потім почати перемовини з москвою, вперше після припинення всіх переговорів із кремлем у березні минулого року.

Український чиновник, прізвище котрого не назвало американське видання, сказав журналістам The Washington Post, що російська федерація вестиме перемовини лише в тому випадку, якщо її інтересам буде щось загрозувати. Ця заява представника українського керівництва дещо відрізняється від офіційної категоричної позиції, яку неодноразово оприлюднювали як сам президент України Володимир Зеленський, так і його оточення. От і на останній зустрічі з прем'єр-міністром Іспанії Педро Санчесом президент Зеленський наголосив, що будь-які перемовини з російською федерацією Україна може почати лише після того, коли росія погверне їй усі, окуповані ще з 2014 року, тери-

■ АКЦЕНТИ

ЦРУ і мирний план

Закінчити війну: ввійти в НАТО і сплести лапті путіну

торії.

Однак певні розмови і версії ніколи не виникають на порожньому місці. Тому, якщо припустити й погодитись із тим, що в Києві розглядають можливість припинення вогню з рф навіть за умови, що не вся територія України буде звільнена від загарбників, зокрема Крим, щодо повернення якого не воєнним, а мирним шляхом неодноразово говорили політики на Заході, — виникає питання: наскільки сама російська федерація готова до будь-якого формату мирних перемовин з Україною? Формату, що не передбачає визнання Україною так званих «територіальних реалій», тобто російського статусу вже анексованих українських земель.

З іншого боку, це вимагатиме від України рішення, що полегшать владіміру путіну окупацію всієї території невинної кремлівському диктатору держави.

Wo ist der Hund begraben?

«Де закопаний собака?» — запитує німецька мудрість. Як уже неодноразово зазначали українські аналітики, вся парадигма мислення політиків на Заході пов'язана з тим, що рф буде готова почати перемовини з Україною, якщо ЗСУ або звільнять всю окуповану рф територію, або хоча б значну частину цієї території.

Американське видання припускає, що такої позиції можуть дотримуватись і представники українського воєнного керівництва. Однак при цьому не розглядається реальна картина, що президент російської федерації владімір путін не зацікавлений у будь-яких перемовинах з Україною, тим більше до закін-

Директор ЦРУ Уільям Бернс.

президента російської федерації владіміра путіна, якщо він зацікавлений у знищенні України і подальшому приєднанні її до російської федерації, — є зовсім не перемовини з Києвом, а багаторічна війна на виснаження, яка перетворить, за задумом путіна, нашу державу на територію, котра не зможе ефективно боротись з російською навалою і буде спустошена постійними воєнними діями з боку російської армії, а також серією техногенних катастроф, які, як бачимо, російський диктатор готовий організувати на українській землі. Звісно, можна припустити, що й сам путін зацікавлений у певному перемир'ї, щоб краще підготувати російські збройні сили для подальшої окупації української території та її земель інших держав. Адже ми усвідомлюємо,

Потрібно, щоб Україна вимагала такі гарантії безпеки, котрі поставлять крапку на будь-яких амбіціях російської федерації щодо подальшої окупації українських територій. І також такі гарантії, котрі передбачали б захист України від застосування рф тактичної ядерної зброї. Лише тоді й можна ставати на шлях перемовин деокупації українських територій.

Лапті путіна стають зримими

Однак, попри все, Уільям Бернс — високопоставлений і поважний чиновник зі США, котрий знає про цю війну чи не найбільше з усіх посвячених у світі. Тому його візит надзвичайно важливий для України. Водночас ніхто не казав, що успіх може бути більшим, ніж той, що він пропонує. Так само, як і

ти ж інформація, що наступною може бути зустріч росії та України на рівні політичних радників. Це щось схоже на те, що було колись у Мінську, Парижі тощо. Україна поки що ці всі пропозиції опускає поміж рядків.

«Оскільки ми не бачимо хороших пропозицій щодо звільнення всіх територій України і всіх наших людей, тому поки подібні пропозиції не сприймаються», — каже експерт Микола Давидюк.

Проте це все обговорюється українськими політиками на їхніх закритих зустрічах.

«НАТО» нас не хоче?

Однак якщо припустити, що перемовини з росією, можливо, колись почнуться, то для цього моменту необхідно завжди мати запасний план, який передбачав би, що російсько-українська війна взагалі може не закінчитися за столом перемовин. Такий серйозний, тверезий і відповідальний варіант дасть можливість і українському політичному керівництву, і нашим союзникам ретельніше, відповідальніше готуватися до наслідків реальності, яка склалася у світі внаслідок повномасштабного нападу росії на Україну. Цей запасний варіант також має передбачати, що Україна вступить до НАТО не після війни, а зараз, під час воєнних дій.

Окрім потреби через фактор війни, членство НАТО нам потрібне й для рівноваги всередині країни, бо в середовищі так званого вітчизняного політичного істеблшменту може виникнути непоганий базис під вектор руху «НАТО нас не хоче», якраз на руку тій частині оточення президента, котру суспільство підозрює в подвійних іграх.

Навіть якщо гарантії безпеки будуть поширені на ту українську територію, де не ведуться воєнні дії, це також нормальний вихід із ситуації. Але це станеться за умови, що всі учасники війни в Україні усвідомлять, що самі воєнні дії на російсько-українському фронті за різною мірою інтенсивності можуть не вщухати впродовж кількох років. Таким чином, вони будуть досить ефективним інструментом російської федерації щодо недопуску України як до НАТО, так і до Європейського Союзу. ■

Якщо Україна отримає навіть не саме членство, а бодай гарантії для вступу до НАТО вже в липні цього року, що будуть поширені на ту українську територію, де не ведуться воєнні дії, це може стати реальним виходом із ситуації. Але це станеться за умови, що всі учасники війни усвідомлять, що самі воєнні дії на російсько-українському фронті за різною мірою інтенсивності можуть не вщухати впродовж кількох років. Таким чином, вони будуть досить ефективним інструментом російської федерації щодо недопуску України як до НАТО, так і до Європейського Союзу.

чення цього року. Бо він упевнений, що час, у якому розтягнуті бойові дії, є головним союзником москви у її протистоянні з Україною та всім цивілізованим світом, а будь-які перемовини з Україною щодо припинення вогню дають можливість українським збройним силам закріпитись на тих позиціях, де вони перебувають на момент цих гіпотетичних перемовин, і розпочати роботу з деокупації нових територій.

Також путін розуміє, що час дозволить і західним країнам ухвалити рішення, котрі в принципі унеможливають продовження війни російською федерацією проти України. Скажімо, вступ України до Північноатлантичного альянсу або хоча б надання нам гарантій безпеки від провідних країн НАТО вже 11-12 липня на саміті у Вільнюсі. Це також поставить росію на межу ядерного конфлікту в разі продовження війни із сусідньою державою.

Отже, в полі зору інтересів

що російська федерація завжди прагнучиме приєднання до свого складу територій усіх колишніх радянських республік і виходу на кордони Радянського Союзу. І будь-яке перемир'я, що не передбачатиме нейтралітету й демілітаризації України, створює для російської федерації досить серйозний ризик — неможливість розпочати війну знов.

Тому неспинна війна є для путіна набагато кращим виходом із ситуації, в яку російський диктатор потрапив шляхом краху свого бліцкригу ще минулого року.

До такого варіанта подій воєвчидь і потрібно готуватися як до одного з найвірогідніших сценаріїв розвитку ситуації. Тому головною метою України має стати зовсім не сподівання на перемовини з росією, яких узагалі може не бути за життя президента росії владіміра путіна, принаймні точно не за його президентства рф.

немає гарантій, що ми зупинимось на перешийку і не ввійдемо в Крим.

Тим більше, зважаючи на чутки, за котрими новий російський президент, який прийде після путіна, а місце останнього досить похитнулось після військового «фестивалю» «вагнерівців», буде готовий віддати Крим і прийняти умови Заходу тільки для того, щоб із росії зняли санкції. Зрозуміло, такий варіант нам підходить більше, ніж пропозиція керівника ЦРУ.

До речі, також є чимало чуток, що Захід хоче організувати зустріч України й росії в столиці Данії — Копенгагені. Власне, вже була одна таємна зустріч, яку організував радник президента США Джо Байдена Джейк Салліван, запросивши представників глобального Півдня та офісу президента України для обговорення ситуації щодо росії і того, яким чином нав'язати росії український мирний план. Звід-

ОЙ, БРЕШУТЬ!

Фейки ширяться, ми чинимо опір

До біса нам кацапська місія нести «правдиве» християнство всьому світові!

Валерія МУСХАРІНА,
студентка факультету
журналістики Київського
університету імені Бориса
Грінченка

Російська пропаганда — незмінна ідеологема московської державності. Так би мовити, справжній епігон наших часів. Сотні замаскованих ворожих ресурсів, тисячі концепцій і мільйони фейкових новин — усе це є складниками величезної інформаційної армії, що, заперечуючи загальнолюдські цінності, обморочує суспільство.

Ще п'ять століть тому псковський чернець створює один із перших відомих концептів «москва — Третій Рим», а паралель із сьогоденням проводить Меттью Лено — доцент історії Рочестерського університету (США), дослідник російської та радянської історії. За його словами, ця теорія визначає «особливу роль в об'єднанні всіх слов'ян, її месіанську місію нести правдиве християнство всьому світові». Однак напад путіна на Україну тільки спотворює зміст: російського диктатора мотивує вже не «вічна месіанська місія, а реваншизм як відповідь на розпад Радянського Союзу, перебільшений страх перед розширенням НАТО та нові форми російського націоналізму».

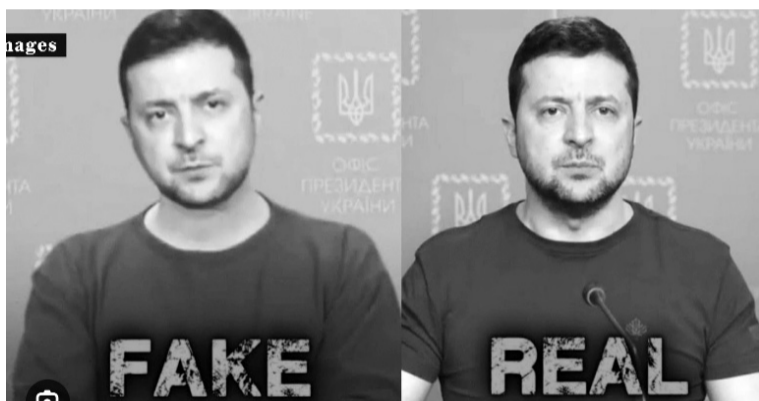
Наше ж сторіччя представляє величезну програму московських пропагандистів: вигадану ними етимологію нашої держави — нібито «окраїну» росії або Польщі, нарратив про те, що «Україну створив Ленін», а ОУН і УПА співпрацювали з нацистською Німеччиною, тож і самі були нацистами. Їхніми «послідовниками» нібито є сьогоденна українська влада, що влаштовує геноцид російськомовного населення й обстрілює власний народ. А російська «победоносна армія», буцімто єдина переможниця у Другій світовій війні, приходить рятувати «братський народ».

З ракетами, танками й літаками «брати» приносять нам багато нових понять і концепцій — «денацифікація», «демилітаризація», «спеціальна воєнна операція»... Невдовзі, після усвідомлення своїх прорахунків, з'являється й відоме «все йде за планом», а путін починає виправдовувати смерті російських солдатів, що нібито «зіштовхнулися не з регулярною армією України, а з націоналістичними угрупованнями». Проте найдієвішим засобом загальмувати наші ЗСУ та підірвати його внутрішню єдність українців росіяни вбачають свої фейки: відомі нам «секретні біолабораторії», тези про «брудну бомбу», створення ядерної зброї, евакуація уряду за кордон, підрозділи НАТО, що нібито воюють на боці ЗСУ тощо.

Навіть штучний інтелект не залишили осторонь: популяризували так звані дипфейки — реалістично підроблені відео. Достатньо згадати, як на початку повномасштабної війни до українців звернувся «Зеленський» із заявою про капітуляцію України та його особисту поразку.

Скріншот з інфографіки «Російські фейки про Україну». Слово і діло/вебсайт.

Скріншот із відео «Deepfake Зеленського закликає українські війська здаватися»: Inside edition/YouTube.

Щоправда, зробили це невдало: глядачі одразу помітили оману. Саме так рашисти підбадьорюють своє населення й прагнуть зупинити міжнародну підтримку нашої країни. Отож протистояння російській пропаганді й дезінформації, як і її своєчасне виявлення, — головний виклик сьогодення. Його приймає й наша молодь: не тільки викриває «російські гачки»,

організацію Internews запустили пам'ятку «для тих, хто сидить у соцмережах або дивиться телебачення». Метою програми є зміцнення українських медіа та розширення доступу до якісної інформації.

Так, молодь дізнається про розповсюдження фейків у популярних соцмережах, друкованих медіа, на телебаченні, радіо та провідних вебсай-

Сучасна війна — не лише запекла боротьба з ворогом на полі бою. Це й протистояння його дезінформації, поширенню спотворених нарративів та розповсюдженню великої навали фейків — головного інструменту російського впливу на українське населення.

закинути в океані соцмереж, а й намагається спростувувати їх.

Ця свідома поведінка розкриває сенс медіаграмотності — здатності аналізувати й оцінювати інформацію, критично мислити й споживати реальні факти у медіапросторі. Проникнення цінностей медіаосвіти в український обшир є украй важливим етапом. Особливо під час російської агресії, що триває роки...

Численні українські ресурси надають вільний доступ до онлайн-курсів, керіваних проєктів, довідок та інфографік. Усе, аби молодь набувала, використовувала ці знання, а також розповсюджувала якнайглибше у маси. Як-от MediaSapiens, Media IQ, Stopfake.org, «Новина грамотність», «МедіаДрайвер» тощо, котрі націлені на підтримку свідомого споживання новин тачасного розпізнавання фейків.

Незалежна «розмовна» радіостанція «Громадське радіо» спільно з міжнародною

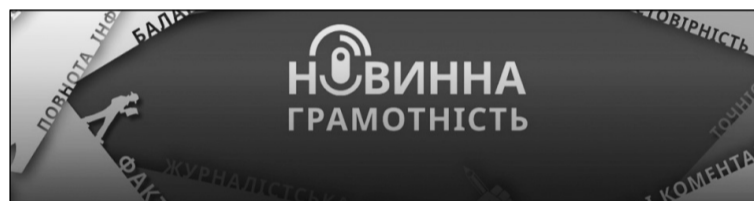
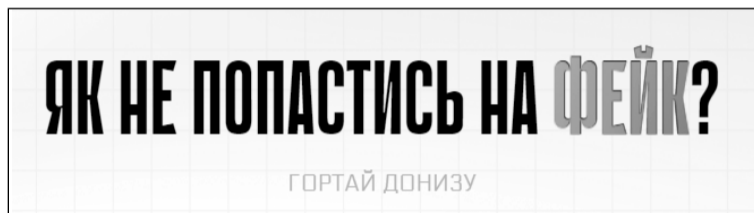
організацією Internews запустили пам'ятку «для тих, хто сидить у соцмережах або дивиться телебачення». Метою програми є зміцнення українських медіа та розширення доступу до якісної інформації.

Онлайн-медіа про технології, підприємництво та Новини IT Speka media представила матеріал про те, як протидіяти російським фейкам і маніпуляції.

А перше в Україні військове радіо «Армія FM» активно залучає охочих «відрізнити зраду від перемоги та фейк від правдивої інформації».

Сучасна війна — не лише запекла боротьба з ворогом на полі бою. Це й протистояння його дезінформації, поширенню спотворених нарративів та розповсюдженню великої навали фейків — головного інструменту російського впливу на українське населення.

Повномасштабне вторгнення піднімає завісу над безліччю суспільних проблем, котрі згуртовують українців і виховують справжню свідомість у нашої

Світлина з видання Texty.org.

з Костянтином Богатирьовим

молоді. Тож маємо пам'ятати: цікавість до медіаосвіти, розпізнавання фейкової інформації та запобігання гальмування внутрішньої єдності допома-

гає Збройним силам України у цьому запеклому протистоянні. Протистоянні, яке, безсумнівно, завершиться нашою Перемогою. ■

■ Є ПРОБЛЕМА

Коноплі — базис нової аграрної політики

Незаслужено репресовані — недореабілітовані коноплі поза законом політичних дискусій

Тетяна ПАРХОМЧУК

Трансформаційні усвідомлення, переосмислення себе, на жаль, через війну, кров і втрати відбуваються у всіх спектрах життя українців.

Принаймні мають відбуватись, окрім усього іншого, й через повернення того, що забезпечувало відповідну до законів природи екологічність життя та рівень благополуччя.

Наразі на порядок денний вийшла тема коноплярства.

Технічні коноплі називають культурою XXI століття. Ще 1916 року міністерство сільського господарства США визнало цю рослину найрентабельнішою сільськогосподарською культурою. На коноплях сільське господарство Сполучених Штатів Америки в 1950-х роках заробило понад один мільярд доларів.

Колишні республіки СРСР контролювали 5/6 світового виробництва технічної коноплі, яке приносило прибутки, ідентичні надходженням від видобування нафти та газу. До 1991 року вирощували коноплі на 680 тисячах гектарів і працювало близько 150 заводів первинної переробки конопель.

За останні 10 років на європейському ринку коноплярства площі технічної коноплі зросли з 10 тис. га до майже 43 тис. га. Лідерами вирощування цієї культури є Франція, Китай (займає від 65 до 75% ринку конопель), Австралія, Канада, Чилі, ПАР тощо.

Високі попит і рентабельність продукції спонукають й українських виробників серйозно звернути свою увагу на цю культуру й повернутись до нашого ж досвіду. Але, незважаючи на перспективність напрямку, його розвиток стримують відсутність переробних заводів, налагоджених ринків збуту, культури споживання, а в основі цього — законодавчі обмеження. Отже, тема легалізації вирощування конопель гостро зазвучала, коли у Верховній Раді завів законопроект, який має дати нове життя конопельній галузі. Бо наступний крок — ухвалення закону депутатами ВРУ — розтягнувся вже на понад півтора року.

А тим часом коноплі стали політичною та опозиційною темою.

І от днями президент України Володимир Зеленський знову актуалізував тему конопель, заявивши про необхідність легалізації медичного канабісу.

Тема конопель миттєво стала на слуху. Може, з'явився шанс?

Коноплі — рятівне коло тисячоліть

«У нас людям забили голови, в тому числі й політики, що посіяні на полі коноплі — це наркота. І це вже кримінал. Це все міфи, котрі живуть не заради держави, а проти держави та проти її розвитку, — стверджує голова ради директорів Асоціації розвитку льонарства й коноплярства України Віра Ульянченко, з якою й відбулась наша розмова про актуальність проблеми відродження коноплярства в Україні.

«Коноплі — це рослина, відома в світі п'ять тисяч років. А шістдесят років тому вона потрапила під заборону ООН. І однією з причин заборони було те, що її вважали дуже наркотичною речовиною, яка негативно впливає на людину, на націю, на молодь тощо. Дійсно, коноплі мають певний вміст наркотичних речовин, — розповідає пані Віра. — Однак це була формальна причина. Справжня заборона конопель стала через те, що в той час великі виробники нафти й газу зрозуміли, що з

відходів їхньої продукції можна виготовляти тканини, розвивати бізнес, але для цього потрібно «поховати» основного конкурента — органічні природні волокна — шляхом законодавчих репресій. От вони, знайшовши «аргументи» для ООН, запустили у виробництво нейлон, кримплен та інші синтетичні тканини, виробили з яких колись носили ми й наші мами. Звісно, це давало нафтогазовим магнатам величезні прибутки й, до того ж, не вимагало додаткових витрат на вирощування та весь ланцюг технологічного обробки екологічних тканин рослинного походження.

Отже, всі ці компанії, зокрема «Дюпон», лобіювали впровадження винаятково своїх інтересів. Тоді ж, до речі, було винайдено й поліетилен: оці кульочки, що ми їх прали й сушили на балконах, які заповнили весь світ, а тепер цей світ має океани кульків, а від них — забруднення, зараження тощо. А головне — ніхто не несе за це відповідальності.

А коноплі постраждали дійсно як рослина, що містить у собі наркотичні речовини. Але цю рослину завжди використовували як медичну, з неї виробляли дуже багато ліків, виробляють і сьогодні. Скажімо, Європа для себе сьогодні відкрила коноплі. А потроху їх почали реабілітовувати наприкінці 90-х років. І наразі в багатьох країнах легалізовано медичні коноплі. Їх використовують і в медицині, і в косметології. Адже це натуральний екопродукт».

Затишна оселя з конопель

Чимало можна сказати й про промислові коноплі, зокрема про величезний спектр їх використання. Із технічних конопель можна виготовити понад 25 тисяч найменувань різної продукції — починаючи з текстилю, біодобавок і закінчуючи матеріалами для літаків.

Віра Ульянченко акцентує на деяких важливих аспектах: «Промислові коноплі — важлива різновекторна самостійна галузь, вона охоплює виробництво як картону, так і тоненьких конопляних ниток, з яких виготовляють одяг».

Крім того, коноплі — бактерицидна рослина, вона не допускає до себе всіляких забруднювачів. Пригадаймо, колись, зберігаючи різні продукти в конопляних мішках, українці не знали, що таке комашки, мушки, черв'ячки. І, до речі, якщо будівельний матеріал містить коноплі, то захист від мишей гарантовано.

Наші діди-прадіди не знали, що таке грибок на ногах, бо й шкарпетки, й устілки взуття, і саме взуття виготовляли з конопель.

Після заборони конопель у СРСР 1961 року в Україні цю рослину вирощували ще до 1964-го, оскільки були величезні зобов'язання за контрактами з виготовлення пороку. Його виробляли лише в нас, на Шосткинському (Сумська область) пороховому заводі.

До речі, в Україні було ще одне дуже важливе стратегічне підприємство — це Харківський канатний завод, де виготовляли всі канати для річкового й морського флоту з вмістом конопель. І це були найкращі канати у світі.

У часи СРСР були періоди, коли Україна засівала до 350 тисяч гектарів конопель.

І я сьогодні як голова Асоціації розвитку льонарства й коноплярства в Україні ратую за розвиток і впроваджен-

Голова ради директорів Асоціації розвитку льонарства і коноплярства України Віра Ульянченко.

ня коноплярства в усіх галузях, у тому числі й медичній, адже це зараз дуже необхідно для нашої воюючої країни. До речі, ліки з коноплями також дають і дітям.

Варто подивитись на досвід країн, котрі давно легалізували коноплі й успішно використовують.

Також коноплі — це прекрасний будівельний матеріал. Скажімо, зараз Литва виготовляє такий будівельний матеріал, що називається кастробетон. Крім того, литовці кастрицю (солома конопель) подрібнюють і використовують як шпукатурку. І будівля виходить теплою, бо коноплі — енергетичні, водночас у такій оселі ніколи не буде ніяких шкідників.

Це екопродукти, котрих сьогодні потребує світ. Адже вони допомагають людині жити в природному середовищі. Нормально дихати, лікуватись, харчуватись. А щодо останнього, сама конопля — ще й дуже хороший харчопродукт. Тому я не розумію навіть дискусій із цього приводу. Як і те, чому Україна, маючи такі банки землі, прекрасні традиції вирощування конопель, досі нехтує цим», — обурюється Віра Ульянченко.

Нова аграрна політика

Сучасний стан коноплярства в Україні зовсім не відповідає справжньому потенціалу галузі. Зрозуміло, що основна проблема полягає у відсутності чіткої державної політики, яка спонукала б фермерів вирощувати коноплі, а бізнесменів і виробників — створювати кластерні об'єднання. Адже транспортувати зібрану сировину (тресту) задля

переробки далі, ніж на 50-70 кілометрів, нерентабельно. Саме тому й напрошується ініціатива кооперації, класифікації, інакше кажучи, об'єднання процесів у одній місцевості. Наразі в нас є лише точкові ініціативи на місцях. І вони залишатимуться такі, поки не почне діяти нове законодавство, буде розмежовано медичні й промислові коноплі та умови їхнього культивування і переробки. Нині ж вирощування медичних конопель законом узагалі не передбачено.

«У нас сьогодні є можливість створити нову аграрну політику. І Україна може стати державою з перспективною спеціалізацією — країною екопродукції. Тим більше — маючи в центрі Європи такий банк різної землі. А коноплі ростуть на будь-якій землі. Ми можемо вирощувати елітне насіння і забезпечити світ насіннєвим фондом. І це рослина, котра не потребує сівозміни, вона сама збагачує землю киснем. Ми можемо багато так званих маргінальних земель, що є в Україні, тих, які були, наприклад, під поливом, реанімувати, повернувши в сільгоспугіддя для засіву коноплями. За приклад можемо взяти Хорватію, яка після війни розмінувала свої території й віддала фермерам під вирощування конопель».

Таким чином ми можемо забезпечити себе й дати світові якісну екопродукцію і навіть зберегти й відновити свою землю. Бо якщо ви на одній і тій же ділянці кілька років поспіль вирощуватимете коноплі, а потім посієте будь-яку сільськогосподарську продукцію, то вона дасть вищу врожайність навіть

без тих добрив, що зазвичай ви додавали раніше. Отака властивість конопель: крім ефективності самого їхнього врожаю, вони несуть користь і для землі.

Водночас в Україні є можливість виготовляти товари. Бо сировину вивозити зовсім не вигідно. Це ж фактично соломка. А для переробки необхідне промислове розширення, а це робочі місця. Тобто вигоди дуже багато. І народні депутати мали б, турбуючись про розвиток країни, думати про те, щоб створити нові підприємства, дати роботу багатьом людям і випускати екопродукцію, — стверджує Віра Ульянченко й продовжує: — Я за те, щоб коноплі промислово й медично переробляли в нас. Ми маємо для цього всі можливості.

Щодо медичних конопель, то в Україні є відомі фармакологічні компанії, котрі працюють із різними державами на всіх континентах. Вони можуть разом із фермерами вкласти гроші у вирощування та переробку. Адже медичні коноплі не вирощують у чистому полі. Їм потрібні особливі умови, тому що ця рослина дуже швидко запилюється. А це означає, що вона має рости у спеціальних закритих приміщеннях. Є держави, де роблять спеціальні теплиці, а в нашій країні є чимало фермерів, котрі розуміються на тепличному господарстві. Вважаю, симбіоз фермерів і фармкомпаній був би ідеальним».

Стимулювати українського фермера

«Коноплі не вимагають багато уваги. Варто один раз допомогти молодій рослині впоратися із шкідниками, а потім вона й сама собі даватиме раду, — каже Віра Ульянченко.

І сьогодні в нас у планах є побудувати індустріальний парк у Рівненській області, де перероблятимуть коноплі. Концепція цього парку чекає на реєстрацію в Міністерстві економіки.

У світі неймовірний попит і на насіння, і на готовий товар. І радує те, що наш бізнес починає розуміти, що це важливо й у цьому є сенс. Скажімо, одна відома компанія «на пробу» посіяла в Хмельницькій області коноплі на площі близько 60 га. І ми дуже вдячні їй за такий інтерес.

А коли ми нарешті дочекаємось ухвалення нашого закону, візьмемось за вирішення ще одного важливого питання щодо охорони навколишнього середовища. Оскільки ця культура дуже добре очищає землю, то це має зацікавити Міністерство екології з ітання повернення в сільськогосподарське виробництво маргінальних земель. Водночас потрібні стимули для фермерів, котрі займаються вирощуванням конопель, щоб вони не боялися ризиків. Наприклад, у Хорватії для таких фермерів передбачено гроші Кіотського протоколу, бо це ще й очищення повітря. Тому й ми мали б бути зацікавлені в розвитку площ із культурою, котра насичує й очищує землю та повітря. І для підтримки наших фермерів можна було б підключити Японію, аби перші п'ять років підтримати їх коштами за Кіотським протоколом».

Розробки Глухівського інституту світового рівня

В умовах формування інформаційного суспільства та розвитку економіки знань найбільшою цінністю набувають нематеріальні активи. Досвід передових країн свідчить, що ті підприємства, які володіють об'єктами інтелектуальної власності, мають конкурентні переваги і їх ринкова вартість може в декілька разів перевищувати балансову. Це повною мірою стосується й аграрних підприємств.

Інститут луб'яних культур НААН України, що в Глухові Сумської області, на сьогодні є світовим лідером із проблем коноплярства. Розробки вчених інституту користуються попитом на ринку різних країн світу. Найбільшою популярністю як в Україні, так і за її межами користуються різні сорти конопель, насіння конопель, методичні розробки з проблем селекції та насінництва, колекції сортів конопель, технологічні розробки щодо вирощування конопель та їх первинної пере-

робки. За 92 роки існування інститут одержав понад 100 охоронних документів (авторські свідоцтва, патенти на винаходи і корисні моделі) у галузях збирання, первинної переробки та селекції луб'яних культур (льону, конопель, кенафу, джуту і канатника). Патентний фонд культур (льону, конопель, кенафу, джуту і канатника) інституту налічує понад 11 тисяч повних описів винаходів і близько 13 тисяч рефератів із селекції, збирання та первинної переробки луб'яних культур.

«Глухів називають столицею вітчизняного коноплярства. Інститут луб'яних культур (коноплі, льон, кропива) має колосальні дослідження. Він відомий в усьому світі своїми напрацюваннями і своєю селекційною роботою. У період, коли коноплі були реабілітовані, по досвід щодо селекційної роботи та по насіння в наш інститут зверталися з Перу, Узбекистану, Китаю, Франції, Литви...

Саме в нашому Глухівському інституті було вперше у світі розроблено сорти конопель із низьким вмістом ТГК, абсолютно допустимим для безпечного висаджування на полях.

Цей сорт сьогодні вважається лідером у всьому світі, є міжнародним стандартом зі швидкості дозрівання, продуктивності, ненаркотичності.

Досягнення місцевих науковців дозволило свого часу відродити в місті підприємства з переробки конопель.

2007 року, коли було повністю реставровано виробництво, в Глухів завезли іноземні лінії. Від початку повномасштабної війни виробничий процес не зупинився, хоч і був змушений понад утричі скоротити виробництво. Наразі розвитку галузі на Глухівщині заважає те, що багато полів для вирощування ненаркотичних конопель — у зоні артилерійських обстрілів. Засіяти ж коноплями інші площі аграрії не змогли через законодавчі обмеження.

А щодо інституту коноплярства, то він зараз фактично в занепаді. Лабораторій уже давно немає, бо вони не вічні. Однак є потреба відродити роботу й розвиток цього інституту. Україна може стати насінневою базою для всього світу. В нас іще збереглися спеціалісти відповідної селекційної справи. Тому знову повторюсь: мені незрозуміло, про що точиться дискусія і чому не ухвалюється закон», — говорить Віра Ульянченко.

Коноплі стали політичною та опозиційною темою.

Фермери на збір — контролери з протрагнутою рукою

Українське законодавство сприймає коноплі винятково як наркотичну культуру. Однак психотропний ефект визначається за вмістом тетрагідроканабінолу (ТГК). За ним також визначають, чи є посів промисловим, чи ні. Близько сотні інших канабіноїдних сполук, як показують результати закордонних досліджень, не мають наркотичного ефекту і можуть бути у промислових (технічних, посівних) сортах.

У 1990-ті роки українські селекціонери з Інституту луб'яних культур НААН України вперше у світі створили сорти, у яких повністю відсутній тетрагідроканабінол. Проте 2000 року постановою Кабміну №770 «Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» усі без винятку коноплі внесено у список рослин, які містять наркотичні засоби та психотропні речовини. Щоправда, у примітці написано: якщо у висущеній соломі тетрагідроканабінолу менш як 0,08%, культивування таких рослин для промислових цілей дозволяється. Але, щоб вирощувати навіть технічні коноплі, треба все одно отримати ліцензію. А перед тим — дозвіл від МВС на об'єкти та приміщення. А ще раніше — закупити насіння. Тобто понести затрати, не знаючи, чи отримаєш той дозвіл і ліцензію.

Фактично в країні, яка створила безнаркотичні сорти, яка змінила природу конопель, яка створила промислові коноплі з терапевтичними властивостями,

Новий сорт конопель «Софія», виведений в Інституті сільського господарства Північного сходу НААНУ.

ми, не дають розвиватися цій галузі.

Чималою мірою для подолання цього потрібно мінімізувати корупційну складову. А не як зараз: фермери виходять на збір — одразу ж приїжджають представники МВС і пишуть акти, якщо до біомаси потрапило листя чи суцвіття.

«У ЄС значно лояльніше ставляться до промислових конопель. Наприклад, такими там вважають рослини з вмістом 0,2%, подекуди є 0,3% тетрагідроканабінолу. У Швейцарії — навіть до 1%. І там не потрібно ні десятків дозволів, як у нас, ні квот — нічого!

А згідно з рекомендаціями Всесвітньої організації охорони здоров'я, все,

що нижче 1% тетрагідроканабінолу, не несе соціальної небезпеки.

І ми єдина, на мою думку, у світі країна, де вміст ТГК — 0,08%, і ви спробуйте посіяти без пригод і перевірок! А якщо ви й пройшли ці всі перевірки, в тому числі й у Держлікслужбі, то це ще не все. До 15 листопада кожного року необхідно придбати насіння для посіву зі своїми епопеями перевірок. І хто після цього всього захоче займатися коноплями? Лише в гарному сенсі навіжені. «Прекрасна» вітчизняна історія. На тлі світової практики, де давно вже з більшим, ніж у нас, вмістом ТГК виробляється продукція, і це притому, що там гірше, ніж у нас, банки землі. А ми не можемо зрушити з мертвої точки. Бо там, нагорі, тривають якісь незрозумілі політичні ігрища й дискусії. Хоча наш законопроект виписаний винятково за європейськими стандартами», — стверджує пані Віра.

Зеленський може стати локомотивом

Днями президент України Володимир Зеленський заявив про необхідність відродження коноплярства для медичних цілей — виробництва канабісу. І в ініціаторів створення нової аграрної політики України, зокрема повного повернення до вирощування різнопланових конопель, з'явилась надія. Бо якщо не Зеленський, то хто вже?

«Щодо заяви президента Володимира Зеленського про необхідність відродження виробництва канабісу скажу, що він молодець, — каже голова Асоціації виробників льонарства й коноплярства.

— Я розумію, що президенту країни, яка воює, важливо думати про те, що буде з суспільством зараз і після війни. Ми в стресі, ми в тяжких втратах, ми — з величезною кількістю населення, котре страждає від поранень, — це все дуже впливає на стан суспільства. І абсолютно зрозуміло, чому президент говорить про терапевтичну необхідність виготовлення ліків із канабісу. Нам необхідні вітчизняні заспокійливі та антидепресанти, і треба виходити з глибокого стану зла, нервових розладів тощо.

Є такі благополучні країни, котрі легалізували цю рослину для виготовлення заспокійливих засобів у цьому швидкому, мінливому, повному стресів світі. А нам узагалі сам Бог велів. І наш президент, коли в державі величезна біда, горе, кров, страх, думає про людей. І він абсолютно правий. Адже нам потрібно жити, відновлювати країну і нам потрібні здорові, тверезомислячі люди».

Замість епілогу

Отже, коноплі — це культура, яка чітко вписується в українську сізовміну, потребує мінімального застосування пестицидів, тому вона придатна для екологічно збалансованого природокористування.

В нас є унікальний досвід беззмінного вирощування конопель на одному полі вже понад 90 років. Культура при нормальному живленні щорічно може давати близько 10 т сухої біомаси з 1 га.

До того ж коноплі — це культура з довгим ланцюгом доданої вартості. Вона вигідна тому, що при переробці використовуються всі її складові частини: стебла, листя, костриці, насіння і навіть коріння.

Згідно з даними 2020 року, витрати на вирощування 100 га конопель становили близько 2 млн грн, а чистий прибуток — від 3 млн грн.

Якщо включити в переробку ще й виробництво волокна, то грошові надходження вираховуються також у розмірі від 3 млн грн.

А якщо піти ще далі, в глибину переробку, як, скажімо, олії, то можна отримати десятки мільйонів гривень доходу.

То чому ж Україна повинна втрачати такий сегмент бізнесу, що може вже завдяки податкам добре слугувати у відновленні економіки під час війни? Через політичну недолугість законодавчого органу влади? ■

■ ОБГОВОРЕННЯ

Статус англійської: не варто
«лоба розбивати»

Що спільне в невідкладного законопроекту №9432 з імперським Емським актом?

Максим СТРИХА, доктор фізико-математичних наук, двічі заступник міністра освіти і науки України, лауреат державних премій імені Максима Рильського та Григорія Кочура в галузі художнього перекладу

Як невідкладний 28 червня у Верховній Раді зареєстровано внесений президентом Володимиром Зеленським законопроект №9432 «Про застосування англійської мови в Україні» <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42201>. В ньому пропонується закріпити статус англійської як мови міжнародного спілкування в Україні.

Курси вивчення англійської оплачуватиме держава?

Очевидно, сама потреба орієнтації українців на англійську жодних заперечень викликати не може. Англійською розмовляють наші найважливіші союзники: США та Велика Британія. Англійська де-факто залишається головною «процедурною» мовою ЄС (нарівні з французькою та німецькою), хоч формально тут після Брекзиту вона є тільки однією з двох офіційних мов Ірландії та Мальти. Отже, без пристойного володіння англійською говорити про якусь успішність у сьогоднішньому світі не випадає.

«Очевидно, сама потреба орієнтації українців на англійську жодних заперечень викликати не може. Англійською розмовляють наші найважливіші союзники: США та Велика Британія. Англійська де-факто залишається головною «процедурною» мовою ЄС (нарівні з французькою та німецькою)».

Президентський законопроект встановлює обов'язкове володіння англійською для держслужбовців трьох вищих категорій, офіцерів ЗСУ та поліції. Чинники отримують 10% надбавки у разі складання відповідного іспиту.

Вивчення англійської в молодшій та середній школах теж буде обов'язковим (ще за радянською традицією частина наших дітей як основну іноземну вивчала досі німецьку, французьку, іспанську, які відтепер набудуть статусу других іноземних). Держава оплачуватиме курси вивчення англійської мови для українців.

Ці та інші нововведення закону можуть викликати й певні запитання. Наприклад, чи справді англійська настільки вже принципова для досвідченого і невіддільного «опера» десь у глибинці, який і так успішно ловить злочинців місцевого рівня. Чи для молодшого лейтенанта, який без жодних навчань за кордоном героїчно б'є орків на передовій. Але ці та інші колізії можуть у принципі бути розв'язані добре виписаними перехідними положеннями.

Дубльовані фільми як жертва

Натомість принаймні одне з передбачених законопроектом нововведень має відверто скандальний характер і вже наразилося на широку критику громадськості. Йдеться про статтю, згідно з якою, від 2027 року англомовні фільми у кінотеатрах показуватимуть мовою оригіналу лише з українськими субтитрами, — вже без повноформатного українського дубляжу.

Тут закон фактично відходить від регулювання мовно-інформаційної сфери, а натомість забороняє важливу україномовну культурну практику: український дубляж, який після 2007 року сфор-

мувався в окрему потужну галузь, що забезпечує роботою численних акторів, режисерів, звукооператорів, перекладачів та й працівників кінотеатрів.

Адже одна справа — вимагати від людини вміння вести спілкування англійською в рамках її посадових обов'язків чи ділових інтересів. Цілком інша — зобов'язувати споживати улюблений культурний продукт винятково нерідною мовою. Адже, хочемо ми того чи ні, в емоційній сфері є речі, які резонують саме на рідну мову. І навіть люди з добрим рівнем володіння англійською справжнє задоволення від Шекспірових драм (чи витонченої драматургії фільмів Стоппарда) отримують лише рідною мовою.

Лишається тільки радіти, що автори законопроекту визначили своєю жертвою лише дубльовані фільми і не взяли, наприклад, забороняти видання в Україні англомовних книжок в українському перекладі (а за цією логікою можна ж було, наприклад, наказати видавати того ж Шекспіра в Україні лише англійською — в супроводі короткого україномовного переказу змісту).

Президентський законопроект №9432 у цій частині викликає ще одну вельми неприємну конотацію. Український переклад в історії вже неодноразово

забороняли — гласно чи негласно. Емський акт 1876 року ще так-сяк дозволяв оригінальні твори на селянську тематику «наріччя» перекладають Біблію, Гомера чи Шекспіра, воно насправді є вже не наріччям, а самостійною мовою (а його носії можуть вимагати свого самовизначення). Натомість логіку авторів законопроекту №9432 вловити тут значно складніше...

Діючи так, автори Емського акта дотримувалися залізної логіки: коли на «наріччя» перекладають Біблію, Гомера чи Шекспіра, воно насправді є вже не наріччям, а самостійною мовою (а його носії можуть вимагати свого самовизначення). Натомість логіку авторів законопроекту №9432 вловити тут значно складніше...

За радянських часів у десятиліття інтенсивної русифікації негласно забороняли натомість... переклади з російської. Їх широко практикували за доби українізації 1920-х (коли українську і російську культури принаймні формально розглядали як рівноправні). Але пізніше стали вважати, що Пушкіна й Толстого перекладати українською не потрібно, адже будь-який українець просто зобов'язаний прочитати це все «великою братньою мовою», яка для нього за означенням є «ріднішою від рідної».

Заборона україномовних культурних практик неконституційна

Наслідки дії закону №9432 (в разі його ухвалення в незмінному вигляді) спрогнозувати нескладно: велика кількість людей з індустрії кінодубляжу втратить роботу. А кінотеатри захриють і в масі своїй закриються. Адже 90% прокату забезпечують сьогодні саме англомовні фільми, які з 2027 року слід буде дивитися лише мовою оригіналу...

Чи ти говориш англійською? Відповідь важлива.
Фото з сайту tvoemisto.tv.

Щось подібне вже сталося з нашими оперними театрами, які добровільно під впливом комерційних тенденцій залучення до «загальносвітового конвеєра» перейшли в 1990-ті до виконання опер здебільшого незрозумілими для публіки мовами оригіналів. Як наслідок, число людей, які цікавляться оперним мистецтвом, стрімко скоротилося. Пересічні молоді люди вже здебільшого нічого не знають про Верді й Пуччіні, а слово «Вагнер» викликає в них насамперед асоціацію з пригожинськими бойовиками.

До початку повномасштабного вторгнення зали чотирьох наших державних опер (у Києві, Львові, Харкові та Одесі) заповнювали переважно іноземні туристи, а самі театри жили тільки за рахунок державної дотації (якої кінотеатри не мають за означенням). І тільки муніципальна Київська опера на Подолі, яка з 2019 року взяла курс на україномовне виконання світової класики (слава Богу, жоден закон заборонити цього не встиг!), упевнено повертає на оперні вистави саме місцевих нових шанувальників...

Але до оперного жанру причетні в нас порівняно мало людей. Натомість суспільний ефект від краху основного сьогодні сектора кіноіндустрії виявиться дуже помітним. Ітиметься про втрату

тисяч робочих місць — і це в час, коли кожне робоче місце в тилу важить, за словами президента УСПП Анатолія Кінаха, не менше за квадратний метр української землі на фронті.

Поки ще не пізно виправити цей та інші недоліки законопроекту №9432 на етапі розгляду у Верховній Раді, — якщо, звісно, монобільшість не візьме під козирок і не проголосує його одразу в трьох читаннях. Але і в цьому випадку залишається можливість урятувати ситуацію в Конституційному Суді — адже положення, які прямо забороняють в Україні україномовні культурні практики, є вочевидь неконституційні.

А ось шкоди авторитету «гуманітарного блоку» ОП, який народив законопроект №9432, буде в кожному разі завдано значної. Втім, великим авторитетом молоді люди з цього блоку, не обтяжені надмірним життєвим чи професійним досвідом, серед фахової спільноти й так ніколи не користувалися. А про «коротку лаву» запасних у гуманітарному секторі чинної влади не писав хіба що ледачий.

Та й гарячі внутрішні дискусії на чутливу мовну тему в час, коли війну проти підступного зовнішнього ворога ще зовсім не виграно, є вочевидь непотрібні.

Але це вже — тема зовсім іншої розмови. ■

■ ПЕРЕДПЛАТА-2023

Разом — до перемоги!

Поспішіть передплатити «Україну молоду» на серпень

«Україну молоду» у своїх відгукках і читачі — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну національну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагатиметься бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги, шановні читачі.

Нині триває передплата на серпень. Передплатити «Україну молоду» можна до 18 липня, і ви отримуватимете газету з серпня. Оформити передплату можна у відділеннях поштового зв'язку, в операційних залах поштамтів, у пунктах приймання передплати, на сайті ПАТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, ДП «Преса» www.presa.ua, як за електронною версією Каталогу видань України «Преса поштою», так і за друкованим Каталогом видань «Преса поштою».

До наших постійних читачів ми традиційно звертаємося: якщо ви багато років передплачуєте «Україну молоду» — порадьте передплату і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

Передплатна вартість «України молоді» на 2023 рік:

на місяць — 52 грн. 86 коп.,
на два місяці — 105 грн. 72 коп.,
до кінця року — 264 грн. 30 коп.
Передплатний індекс — 60970

Для організацій, юридичних осіб:

на місяць — 67 грн. 86 коп.,
на два місяці — 135 грн. 72 коп.,
до кінця року — 339 грн. 30 коп.

Передплатний індекс — 01555

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере: на місяць — 5 грн., на три місяці — 10 грн., на шість місяців — 14 грн.

Ганна ЯРОШЕНКО

До повномасштабного вторгнення російських окупаційних військ в Україну Олена Штагер та Вікторія Калініна займалися пошиттям одягу з машинною вишивкою в невеликому місті Добропілля на Донеччині. Річ у тому, що Вікторія шие, а Олена володіє машинною вишивкою, завдяки цьому й народився ось такий плідний симбіоз. Започаткували швейний бізнес молоді майстрині п'ять років тому.

«То була швейно-вишивальна студія, де ми виконували індивідуальний пошив одягу. Хоч загалом мали й оптові замовлення, зокрема відшили партію жилетів із вишитою емблемою для учнів місцевого НВК №4, а також українські народні костюми для дитячих колективів художньої самодіяльності тощо», — конкретизує Олена Штагер.

Як почати життя з чистого аркуша після вимушеного переїзду

Вікторія Калініна ділиться, що двічі змушена була втікати від війни. 2014 року разом із сім'єю перебралася до Добропілля з Макіївки, що фактично є північно-східним передмістям Донецька. «Я тоді саме народила другу дитину — сина, а старшій доньці виповнилося 2,5 року. Ми перебралися до моєї мами, щоб, як нам на ту пору здавалося, пересидіти кілька тижнів. Коли ж війна на сході України затягнулася, стало зрозуміло, що треба починати життя на новому місці», — пригадує Вікторія.

З Оленою вона познайомилася завдяки спільній участі їхніх родин у соціальних проєктах, пов'язаних із розбудовою дитячого майданчика. Будучи у відпустці для догляду за малим сином, Вікторія вдома підробляла шиттям, тоді як її нова знайома вишивала на швейній машинці. «Та врешті-решт нашим чоловікам набридло скрізь в оселі натикатися на нитки та голки. Це й спонукало нас з Оленою об'єднатися і, винайнявши приміщення, започаткувати власну справу», — сміється Вікторія Калініна.

Для становлення бізнесу молодих майстринь суттєво допомогли кошти гранту Програми ООН для започаткування або відновлення підприємницької діяльності. На них було придбано перше швейне обладнання.

«2018 року лінія фронту більш-менш стабілізувалася. Тож у Добропіллі ми мали цілком мирне життя. До речі, потім це неодноразово вигравали гранти, — ворушить спогади Олена Штагер. — Завдяки їм міцно стали на ноги, зокрема створили й робочі місця: змогли взяти на підмогу чотирьох найманих працівниць. І навіть коли почалася пандемія коронавірусної хвороби, нам вдавалося якимось маневрувати. Напередодні повномасштабного вторгнення росії в Україну ми вирішили створити власний бренд одягу, навіть придумали йому назву — Leliy. Зупинилися на ідеї пошиття жіночих світшотів, «родзинкою» яких мала стати авторська вишивка. Та через відкритий воєнний напад росії все це було «заморожено». Прийшовши до тями, ми створювали шеврони для місцевих тероборонівців, шили прапори, на прохання військових виконували якісь дрібні ремонти».

«Можливо, так могли б іще якийсь час протягнути, — продовжує розповідь Олена Вікторія. — Однак лінія фронту пролягала поруч, внаслідок чого в місті постійно відчувалася напруга. Уночі було чути гул військової техніки, яка рухалася в різних напрямках. Обстановка нагніталася, і на душі було дуже тривожно. Потім оголосили евакуацію жителів Донецької області. І оскільки в нас малі діти, ми поставилися до цього відповідально».

Так сталося, що бізнес-партнерки виїхали з Добропілля до різних міст: Олена подалася до родичів у Кривий Ріг, а Вікторія — до Полтави, де з 2014 року проживає брат її чоловіка. «Цього разу я вже прекрасно розуміла, що на новому місці можемо затриматися значно довше, аніж на кілька тижнів, — зауважує Вікторія Калініна. — У квітні минулого року стало ясно, що ця війна надовго. Відтак ми з Оленою почали об-

ПІДПРИЄМНИЦТВО

Куди голка, туди й нитка

Історія про те, як двом вимушеним переселенкам із Донеччини вдалося відновити швейний бізнес у Полтаві

Олена Штагер демонструє костюм із вишитим квітковим тризубом бренду Leliy.

Фото надані Вікторією КАЛІНІНОЮ та Оленою ШТАГЕР.

говорювати телефоном питання про перевезення нашого швейного обладнання. Найнявши вантажівку, доправили його до Полтави, бо чоловіків брат віддав нам для цього свій гараж».

А наприкінці травня молоді пані домовилися, що Олена перебереться до Полтави, оскільки чоловік Вікторії на ту пору вже вирішив питання власної зайнятості. «Попри те, що ваше місто є обласним центром, за ритмом життя воно дуже нагадує Добропілля — таке ж провінційне, тихе, спокійне, — стверджує Олена Штагер. — Тут дуже комфортно, затишно. Щоправда, знайти житло нам було ой як нелегко, бо у Вікторії вже троє дітей, а у нас із рідною сестрою — по двоє, тобто загалом четверо. Ніхто ж із полтавців не хоче брати квартирантів з малими дітьми. Процес пошуку житла ускладнювався ще й тим, що ми хотіли жити поруч».

І тут вимушеним переселенцям усміхнулася удача: вони знайшли будинок на двох господарів з одним двором. Щоправда, він був без меблів. Та донеччани цьому навіть зраділи: хай уже краще без меблів, аби лишень плата за оренду була хоч трохи нижчою. Бо в Полтаві, за словами моїх співрозмовниць, ціни на орендоване житло, без перебільшення, «кусаються», хоча, здавалося б, гріх здирати три шкури з людей, які потрапили в біду. Таким чином, родини перевезли з Добропілля ще й меблі та побутову техніку, а також докупили речі, що були у вжитку, — отак і облаштувалися на новому місці. А потім з'ясувалося, що у власника будинку буквально за парканом стоїть іще одне приміщення, яке пустує. Оглянувши його, молоді жінки зрозуміли, що це якраз те, що потрібно для їхнього швейного бізнесу. Про таке можна було тільки мріяти.

Війна зруйнувала плани, та не зламала духу

«Нам пощастило, що це історичний центр Полтави — звідси рукою подати до Свято-Успенського кафедрально собору, Білої альтанки. До того ж ми живемо й разом, і окремо, маємо змогу наглядати за дітьми, які граються на подвір'ї. Уже давно немає чужих дітей — усі вони наші спільні», — усміхаючись, констатує Вікторія.

Перемістивши швейне обладнання до порожньої будівлі, донеччанки торік у вересні відкрили ательє з пошиття та ремонту одягу. Отак потроху набирають оберти. Хоч скаржаться: на новому місці дуже важко «розкрутитися» одразу, на це потрібен час.

«На перших порах нам допомогли

Майстриня з пошиття одягу Вікторія Калініна за роботою.

такі ж, як і ми, переселенці. Вони не знали, куди звернутися за послугою з ремонту одягу, тому шукали майстрів із допомогою Google — отак і вийшли на наше ательє. Згодом ми помітили, що, побачивши нашу вивіску, почали навідуватися ті, хто живе поруч. Працює й «сарафанне радіо», хоч і не так швидко, як у Добропіллі, — порівнює Вікторія. — Та в будь-якому разі клієнти, яким сподобалася наша робота, повертаються знову і знову».

У Полтаві майстрині вирішили реалізувати й поставлену через війну на паузу ідею пошиття одягу власного бренду — жіночих світшотів із вишивкою. Пояснюють: обрали повсякденний одяг, бо хотіли донести до загалу думку, що вишивка не обов'язково має красуватися на національному костюмі, святковому вбранні. Нею можна декорувати речі різних стилів, навіть спортивний одяг. «Хочемо, щоб вишивка й повсякденний одяг робила унікальним», — в один голос заявляють подруги. Прикметно, що вишивка бренду Leliy нерідко містить патріотичну символіку, яка нині в тренді. Мене, зокрема, найбільше вразили світшоти з вишитим зображенням квітового тризуба.

«Мені хотілося вишити квітковий Герб України ще до повномасштабної війни — тоді навіть не думала, що патріотична символіка стане аж настільки актуальною. Проте реалізувати цю ідею вдалося тільки тут, у Полтаві. Першу схему малюнка такого герба для машинної вишивки придбали в дизайнера. Але тепер уже маю багато власноруч розроблених схематичних зображень тризубів. Із ними ми виготовили цілу лінійку світшотів, — зазначає Олена. — До речі, у нас дуже часто замовляють одяг з вишитим зображенням Герба України. Можна з певністю сказати, що квіткові тризуби утримують лідерство серед інших малюнків».

Схоже, один із таких світшотів із вишитим квітковим Гербом України припав до душі навіть відомій українській співачці Наталії Могилевській. Із цим пов'язана окрема історія. «Це теж був один з випадків, коли нам дуже пощастило, — вважає Вікторія Калініна. — Наталія Могилевська приїжджала до Полтави з музичною моновиставою «Я вдома». Ми придбали квитки, бо Олена — палка шанувальниця таланту цієї співачки. А під час концертної програми нас раптом осінила думка: а чому ж ми прийшли з порожніми руками? Адже могли б разом із квітами подару-

Вікторія Калініна шие, а Олена Штагер володіє машинною вишивкою — завдяки цьому й народився ось такий плідний симбіоз.

вати свій світшот. Тим паче, що Наталія Могилевська на початку цієї російсько-української війни активно підтримувала український бізнес».

До наступного концерту співачки майстрині підготувалися й таки подарували їй світшот зі своєї колекції в екологічному пакуванні (вклали туди й написаний Оленою лист). А потім засумнівалися, чи вона помітить подарунок, чи зверне на нього увагу. І були просто вражені, коли одного ранку Наталія Могилевська на своїй сторінці в соцмережі виставила світліну, на якій вона у світшоті з квітковим тризубом, та ще й із посиланням на бренд Leliy. «Більше того, ми запримітили співачку в нашому світшоті й в інші дні, що нас ще дужче потішило. Адже якщо вона не просто вдягнула його раз, аби підтримати нас, підприємець, а й носить, то можна припустити, що річ їй справді сподобалася», — розмірковує вголос Олена Штагер.

«Я б сказала, цікавість до вишивки зростає, — підсумовує Вікторія Калініна. — Під час цієї розв'язаної росією безглуздої війни кожен навіть в одязі хоче мати щось таке, що символізує Україну. Ми віримо в перспективи власної справи. Звичайно, про прибуток іще доводиться тільки мріяти — поки не маємо зайвих коштів, які можна було б вкласти в рекламу, просування бренду, щоб відновлений бізнес «вистрелив» одразу. Тому просуваємося вперед маленькими кроками. От зараз готуємо колекцію жіночих футболіток із вишивкою — ще навіть не хвалилися ними в соцмережах». ■

ЩИРЕ СЕРЦЕ

Будинок доброти і милосердя пані Біргіт

Як звичайна медсестра з Німеччини допомагає українським утікачам від війни

Борис ДУЧЕНКО,
член Всеукраїнської громадської організації «Закінчимо війну»

Важкі й страшні часи переживає український народ. Російські загарбники стирають із лица землі квітучі міста і села, знищують ні в чому не винних працелюбних і мирних людей, силоміць вивозять дітей у росію. Мільйони українців змушені були покинути рідні домівки та шукати порятунку по різних країнах світу, зокрема в Європі.

Біргіт із села Пфорт

Доля і мою родину закинула далеко від України — аж до Німеччини. Тут мені випало познайомитися з унікальною жінкою — жителькою села Пфортт землі Гессен пані Біргіт (будучи людиною скромною, просила не називати її прізвище). Познайомила мене з нею і допомагає спілкуватися моя донька Наталія, яка вільно володіє німецькою мовою.

Спочатку декілька слів про саму пані Біргіт. Уже 40 років вона працює медсестрою. Має трьох дорослих дітей і троє внуків. Про вторгнення російських військ в Україну 24 лютого 2022 року вона разом із донькою, яка в цей час гостювала в неї, дізналася з випуску новин по телебаченню. За словами пані Біргіт, вони не могли повірити в те, що побачили та почули з новин.

Наступного дня вони дізналися про ще більше страхіть. Німецькі фрау неймовірно вразили українські жінки, які з маленькими дітьми на руках покидали свої домівки і тікали світ за очі.

Під враженням від побаченого пані Біргіт вирішила надавати посильну допомогу якраз цій, найбільш уразливій, категорії українських біженців, а також вагітним жінкам. Для прийому переселенців пані Біргіт переобладнала для гостей свою кімнату, а також спальню. На горіщі було облаштовано ігрову кімнату для дітей.

Перші сім'ї приїхали до пані Біргіт уже у травні 2022 року. Попередньо вони познайомилися з нею через соціальні мережі й поїхали до Німеччини вже на її запрошення. Таким чином українським сім'ям не потрібно було проходити пункти первинного прийому та розподілу, що значно полегшило їм облаштування. Така практика триває й досі.

У її будинку, який я називаю «Будинок доброти і милосердя пані Біргіт», вже отримали тимчасовий притулок 26 осіб, у тому числі 12 дітей, серед яких 9 немовлят. Усім їм пані Біргіт згодом допомогла знайти постійне житло, за що вони щиро дякують їй, приїжджаючи до неї в гості. Наразі в неї проживають п'ятеро мам і шестеро діточок. Найменшій дівчинці шість місяців, вона народилася вже в Німеччині. Зараз пані Біргіт очікує на приїзд іще двох сімей із 12 осіб, серед яких четверо дітей.

Анастасія з Харкова

Наведу декілька прикладів. Анастасія Літинська народилася й виросла в Харкові. 20 лютого 2022 року вона зі своїм чоловіком, будучи вже вагітною, повернулася до рідного міста з Великобританії, де була на заробітках. А 24 люто-

Пані Біргіт (друга ліворуч) зі своїми українськими гостями.

З чотиримісячною Поліночкою Кулик — дівчинка народилася вже в Німеччині.

го Анастасія прокинулася від вибухів й одразу дізналася, що почалася війна. Перш за все вона подумала про свою ще не народжену дитину, оскільки навіть не встигла стати на облік у зв'язку з вагітністю. Через два тижні Анастасія разом із чоловіком виїхала в сусідній обласний центр — до Полтави. Тут вона стала на облік, але через місяць війна дійшла і сюди — почалися ракетні обстріли.

Подружжя змушене було знову тікати від війни, цього разу до Львова, де вже жила в родичів сестра Анастасії — Ліка — з двома неповнолітніми дітьми. Однак і тут не було спокою: російські масовані ракетні удари долетіли вже й до Львова. Від безвиході Анастасія з чоловіком вирішили повернутися в Харків, де під звуки сирен і вибухів Анастасія народила сина Марка. Тривоги та обстріли тривали щодня, і це було нестерпно.

«Я просто намагаюся допомогти їм почуватися комфортно та безпечно. Я підтримуватиму українські сім'ї, поки це буде необхідно, але мені дуже прикро, що після більш ніж року ця допомога все ще є такою необхідною».

Тими днями Ліка через соціальні мережі познайомилася з пані Біргіт, і на її запрошення вони вирішили виїхати в Німеччину. Анастасію та Ліку гнітили невідомість і страх за майбутнє своє та дітей у незнайомій країні.

19 січня цього року вони прибули до Німеччини. Пані Біргіт доброзичливо зустріла їх на вокзалі, а вдома розмістила та нагодувала. На душі сестрам стало вже значно спокійніше. За два тижні Біргіт допомогла їм оформити всі необхідні документи, доньку Ліки влаштувала до школи і навіть знайшла час проїхати з донькою на автобусі до школи, щоб показати дорогу. За словами Ліки, «Біргіт — золота жінка. Вона дуже любить дітей і робить усе, щоб вони забули прокляте слово «війна». А я іноді просто плачу, що є такі люди, як Біргіт». Ліку підтримує сестра Анастасія й зазначає, що пані Біргіт «любить нас як рідних. Мій син дивиться на неї з посмішкою, коли вона йому щось розповідає. Ми дуже вдячні їй за доброту».

Катерина з Києва

Ще одна підопічна пані Біргіт — Катерина Кулик, яка до Німеччини приїхала з Києва. Катерина називає її «німецькою мамою» для себе і «німецькою бабусею» для діток. З таким визначенням ролі пані Біргіт у житті українських біженців погоджуються всі, хто мешкає в її будинку.

Катерина Кулик пройшла свій тернистий шлях до пані Біргіт. Її історія почалася з миті, коли дізналася, що вагітна. Рішення їхати за кордон прийшло саме собою після інформації про обстріли пологових будинків.

У вересні 2022 року вона з п'ятирічним сином прибула в Німеччину до своїх родичів. Місяць прожила в них, але ж треба було шукати інше житло, тому що без реєстрації місця проживання вона не могла стати на облік з ва-

Місця для відпочинку найменших.

якої збиралася їхати Анастасія зі своїми родичами, приймає тільки мам із дітьми, а їх було четверо дорослих і одна дитина. Пані Біргіт пішла їм назустріч і 19 лютого прихистила всіх. Познайомившись ближче, українки були приємно здивовані щирістю, доброзичливістю та безкорисливістю фрау Біргіт. Вона допомагає їм усім, чим може. В короткий термін допомогла тітці знайти квартиру. Анастасія називає пані Біргіт «скарбом» для їхньої родини.

Сама пані Біргіт, говорячи про свою благодійну діяльність, зізнається, що в Німеччині дуже багато таких, як вона, простих мешканців, що підтримують сім'ї українських біженців у різні способи. «Я просто намагаюся допомогти їм почуватися комфортно

но та безпечно. Я підтримуватиму українські сім'ї, поки це буде необхідно, але мені дуже прикро, що після більш ніж року ця допомога все ще є такою необхідною. Картинки про страждання українських мам, які я бачу в новинах по телебаченню, важко терпіти», — ділиться жінка.

Найбільшою і найдорожчою подякою для себе пані Біргіт вважає усміхнені обличчя діток та їхніх мам після всього пережитого ними... Це свідчить, що її зусилля не є марними.

Ну а мені наостанок залишається тільки зауважити, що такою благородною роботою й настільки самовіддано може займатися тільки світла людина з широко відкритими душею і серцем, безмежною добротою та щира перед Богом і людьми. ■

■ ДОВКІЛЛЯ

Випробування красою

І одній жінці під силу змінити світ, якщо вона бачить у цьому сенс власного життя

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Чернігівська область

Ландшафтний архітектор-дослідник Людмила Кликова вміє дослухатися до знаків долі. Завдяки своєму внутрішньому провидінню вона свого часу прийшла на роботу до Печерської лаври, потім облаштувала простір навколо НТУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», створила природну гармонію біля Святої Софії, мала купу замовлень від власників садів багатого передмістя і, відповідно, купу регалій. Серед останніх, наприклад, — засновник та керівник Української школи ландшафтної творчості «Оронта», співзасновник та перший президент МГО «Міжнародний союз творців ландшафтів», член Міжнародної експертної ради з ландшафтного дизайну від України в 2012 році. Але, незважаючи на фахову затребуваність у столиці, вона покинула свій успішний світ і переїхала жити до Сосниці.

Її не зрозумів ніхто — ні друзі, ні жителі селища, яке, попри гучний імідж довженківської батьківщини, втратило після адміністративної реформи статус райцентру. Втім неохитна впевненість у тому, що доля направляє її саме до того місця, де їй належить бути, виправдалася і цього разу. Створена дизайнеркою краса вже змінила не лише зовнішній вигляд двох містечок Чернігівщини, а й консервативну психологію багатьох їхніх жителів. Виявляється, професійно облаштована клумба — це дійсно велика рушійна сила.

«Господи, дай мені те, що я заслужила»

Моделювати простір Людмила з радістю почала б одразу після інституту, але на той час ця професія не була затребуваною. Працювала там, де траплялася робота. Але все змінилося досить знакова історія. Якось злодій просто посеред вулиці вирвав у неї з рук сумку, де лежали документи. Писати заяву до міліції не було жодного сенсу, оскільки не вірила у результат таких зусиль. Але на ранок з'явилося внутрішнє відчуття, що треба негайно побувати на місці вчорашньої пригоди. І тут сталося диво! Виявляється, з усього поцупленого в сумці на засніжене узбіччя крадій викинув лише її диплом. «Словом, тоді мені дали добряче по голові, — каже вона. — Це був ніби наказ із неба: «Почни вже нарешті практично займатися справою, яку обрала. Створюй!».

Той знак долі був сприйнятий як конкретне керівництво до дії, тому Людмила незабаром влаштувалася начальником благоустрою до КП. Завдяки її старанню і майстерності велика, проте занедбана територія вишу набула красивого цивільного вигляду. Але в не надто ситі нульові на державній службі платили ще менше, ніж зараз, тому, щоб прогодувати себе і дитину, змушена була постійно брати підробіток.

Зрештою жінка так втомилася, що її охопив відчай. Шукуючи бодай який вихід, пішла до Києво-Печерської лаври, де в не менш голодні 90-ті пропрацювала п'ять років начальником науково-методичного відділу в галузі народної творчості Українського центру культурних досліджень при Міністерстві культури. Бажання було лише одне — отримати підказку і розуміння того, як жити далі. «Там якраз проходила екскурсія. Я приєдналася, — пригадує вона. — І коли дійшли до поховань святих, екскурсовод каже: «Ось тут студенти моляться за добрі оцінки. Тут люди благають про міцне здоров'я. А ось тут загадують свої мрії. Я ж стою і думаю: «Господи, у мене вже й мрії закінчилися». І раптом на все тіло зійшло якесь дивне осяяння. Словами ніхто нічого не каже,

але я сама прошепотіла: «Боже, дай мені те, що я заслужила».

А вранці до інституту приїхав якийсь поважний чоловік і запропонував роботу у приміському містечку «Золоті ворота», де почали зводити свої палаци столичні багатії. Отриманих гонорарів уже вистачало на життя. Для душі ж на суботнику Людмила з одnodумцями взялася створювати дизайнерську красу ще й біля Святої Софії.

У неї з'явилися учні не лише в Україні, а й за кордоном, але доля знову штирнула у бік. П'ять років тому вона зрозуміла, що далі не може жити у великому місті. Те ж саме провидіння фактично випадково закинуло до Сосниці, у якій до того часу жодного разу не була. Хоча слово «випадково» тут не зовсім точне, оскільки пані Людмила впевнена, що завжди перебуває саме там, де мусить бути.

Бажання жити «біля річки з лісом», на щастя, підтримав чоловік Сергій, без допомоги якого їй навряд чи вдалося б реалізувати свою давню мрію.

«От мене і відправили до правильного місця»

У Сосниці Людмилу до глибини душі вразили дві прямо протилежні реальності. З одного боку, вона побачила розкішну природу, яку ніби сам Бог створив у мить особливого творчого натхнення. А з іншого — занепад, відсутність благоустрою і впевненість місцевих мешканців у тому, що всі ті «штуки» — щось зайве і не потрібне. «Ні, так жити не можна», — вирішила вона й за звичкою почала створювати у центрі селища великий квітник.

Реакція сосничан на красу столичної дизайнерки виявилася, м'яко кажучи, дивною. «Навіщо ти це зробила? — сичали їй услід замалим не з грубою лайкою. — Яка ще клумба? Ти що, п'яришся сюди приїхала?». Був навіть випадок, коли особливо поважний чоловік прибув до квітника, аби провести його інвентаризацію. «Зараз я тебе виведу на чисту воду, — сказав погрозово. — Ану давай, озвучуй назви квітів, які ти тут посадила». Пані Людмила не розгубилася і зауважила, що кожен інвентаризатор повинен

Ювілейна фотозона у центрі Сосниці.

знати предмет інвентаризації, тому озвучувати нічого не буде. Той поїхав ні з чим.

Правда, невдовзі з'явилися і таємні прихильники. Жінки самі почали приносити шанувальні квіти зі своїх дворів, але брали з неї обіцянку, що не викаже їхніх імен. Мовляв, засміють, а то й оголосять війну.

До речі, війна тут — не порожній звук. Якись ворожити, скажімо, не витримали краси розкішного тюльпанового дерева, яке Людмила згодом висадила у власноруч упорядкованому парку. Бідну рослину ламали так нещадно, що довелося перенести її на більш видне місце. З таким же завзяттям хтось трощив анімаційні стени на дитячому майданчику, який вони з чоловіком також привели до ладу. Довелося влучити експозиції кріпити так, аби жодна нога не звалила їх на землю.

Ще більшим тестом на сприйняття краси для жителів Сосниці став черговий ювілей Олександра Довженка. Знайти готове пристойне місце для масового святкування виявилася непростю, тому Людмила запропонувала привести до ладу місцевий центральний сквер, що носить ім'я знаменитого земляка.

«Ми вирубали тут шість старезних яблунь, у яких уже були пусті всередині і сухі стовбури, та взялися створювати фотозону, — пригадує вона. — Місцевий коваль, пан Онищенко (майстер від Бога!), виготовив з металу композицію, у якій вгадується фах режисера. Тут же по колу висадили туї і подаровані сосничанином молоді колонovidні дубки, які ще від панського дуба нашіялись у нього на подвір'ї. А також кільцем розбили ще один квітник, у якому так густо і красиво все позаростало, що й полоти не треба». Реакція сосничан укотре виявилася несподіваною. «Навіщо нам

іще одна клумба, — знову бурчали вони. — Вже одна є!».

Втім новина про те, що у Сосниці щось знакове відбувається з благоустроєм, почала ширитися в регіоні, тому до селища невдовзі завітала знімальна група німецького державного телерадіоканала «Дойче Велле». Сюжет вийшов дуже симпатичним, тому місцеві чиновники невдовзі збагнули, що активність нової землячки працює і на їхній імідж. Її роботу нарешті визнали такою, що варта підтримки.

Черговим кроком уперед стало впорядкування у сосницькому заповідному лісі «стежки здоров'я». Тут очистили від завалів старої хвої та шишок алею, а також поставили лавочки й урни, які через «старість» були прибрані з центру селища.

Новий тест на зміни знову пройшли не всі. Одні зраділи зручній локації й щиро дякували пані Людмилі за можливість не лише пройти природою, а й цивільно посидіти, а інші вкотре накиннулися зі своїм «навіщо». Мовляв, лавочки твої розкрадуть, сміття ніхто не прибиратиме і взагалі це нікому не потрібно. А коли знову приїхало телебачення, то трохи стихли.

«Може, колись і фонтан осилимо»

Розкішний бузковий садок у Сосниці з'явився завдяки відомому на всю країну вчителю хімії Олександру Віталійовичу Лисичу, якому президент на параді в Києві вручав кілька років тому нагороду. Він привіз 30 саджанців і заклад основу локації, де тепер красується майже сто кущів. Потім руки дійшли до покинутого фонтана, який наводив глибокий сум своїми іржавими трубами і цоколем, що вже сипався і стояв мов примара. Тепер там старанням ентузіастів з'явився «сквер законних». «Може, колись і фонтан осилимо, — припускає авторка ідеї, — але поки що так».

Новина про постійні зміни у Сосниці згодом дійшла і до райцентру Корюківка. Зрештою пані Людмила прийняла запрошення від місцевого мера і взялася впорядковувати для початку центральну частину міста. І тільки-но головна площа була готова, сюди восени минулого року «випадково» завітав з візитом президент Німеччини Франк-Вальтер Штайнмаєр. «Там усе набагато страшніше, ніж ми думаємо», — поділився він своїми враженнями після поїздки, оскільки високому гостю довелося майже дві години посидіти в бомбосховищі від російських ракет. А якби ще й площу не впорядкували до його приїзду, то жаху, мабуть, набрався б іще більше.

Місцеві жителі дизайнерські зусилля Людмили сприйняли теж без особливого захоплення. Все якось тут стримано і похмуро. Втім невдоволення і корюківців, і сосничан вона вже розуміє. На її думку, тут люди давно не стільки живуть, скільки виживають на мізерну зарплатню, тому не надто переймаються впорядкованістю навколишнього простору.

Але як тільки починаються зміни бодай на рівні благоустрою — щось трансформується і в більш глибокому сенсі. Це якраз той випадок, коли крапля і камінь точить. Дивлячись на її квітники, місцеві жителі почали більше впорядковувати і свої двори. Краса поєднує і згуртовує. А згодом — зцілює! Містечко заграло яскравими фарбами. Хто не був тут довго, не втомлюється дивуватися побаченому. «Як у нас стало гарно», — кажуть вони по приїзді й запрошують друзів на екскурсію.

До речі, потенціал місцевого туризму пані Людмила вважає надзвичайно перспективною справою, тому далі обов'язково буде. ■

Успішна киянка Людмила Кликова віддала перевагу живій природі й тепер прикрашає чернігівські містечка дизайнерськими квітниками.

■ ФЕСТИВАЛЬНИЙ СИНДРОМ

«Паганіні в спідниці»
та музика війни

Фестиваль KharkivMusicFest відзначився гучними прем'єрами

Ірина ПЕЛІПКО

Тисячі харків'ян відвідали десятки концертів класичної музики та арттерапевтичні івенти в рамках KharkivMusicFest. Відмінною рисою програми фестивалю цього року є те, що звучали переважно українські імена — як музикантів, так і композиторів, чиї твори були виконані.

Місія фестивалю — розвивати Харків та Україну, об'єднувати людей за допомогою музики та творити там, де російська зброя намагається все зруйнувати.

За словами виконавчої директорки фестивалю Марії Горбонос, незважаючи на постійну загрозу з боку ворожих сусідів та вимушені зміни в програмі, організатори змогли реалізувати в рамках проєкту майже все із запланованого. Марія каже: «Цьогорічний фестиваль став знаковою подією і вкотре продемонстрував, що Харків є потужним культурним центром, що збирає яскравих особистостей, талановитих митців, майстрів, здатних втілювати проєкти світового рівня. Це проєкт про любов до Харкова, про пошук нових сенсів. Для відвідувачів концерти стали не просто варіантом приємного проведення часу. Перш за все — символом того, що Харків живе, у ньому, попри обстріли та руйнування, вирус культурне життя».

Фестиваль KharkivMusicFest-2023 проходив із 13 квітня по 24 червня, завершившись концертом Gala Classic. У приміщенні «Єрмілов центр» відбулася прем'єра твору Валентина Сильвестрова, написаного спеціально для виконання на KharkivMusicFest. Також уперше в місті, яке називають після повномасштабного вторгнення росії в Україну — Залізобетон, був виконаний симфонічний твір Арво Пярта.

Окрім того, для поціновувачів класики пролунали найвідоміші оперні арії Моцарта, Верді, Пуччіні у виконанні солістів: Тамари Калінкіної (заслужена артистка України, провідна солістка Національної опери України), Віталія Білого (лауреат численних міжнародних вокальних конкурсів, соліст Одеського Національного академічного театру опери та балету), оркестру «Схід Опера» та музикантів ансамблю KharkivMusicFest. Диригували того вечора Віталій Алексеїонов, який є артдиректором фестивалю, та Іван Стецький — диригент Київської опери.

«Концепція концерту — знайти якийсь момент тиші, щоб на декілька хвилин почути просто тишу, тиху музику. Бо, на жаль, кожна ніч ми маємо дуже гучну «музику» вибухів», — сказав артдиректор Віталій Алексеїонов перед початком імпрузи, сповненої глибокого змісту.

«Паганіні в спідниці»
та експериментально-танцювальний проєкт

На відкритті KharkivMusicFest виступила всесвітньо відома українська скрипалька Богдана Півненко, яку називають «Паганіні в спідниці». Виступ Богдани відбувся в супроводі Фестивального оркестру KharkivMusicFest, у складі якого були музиканти Харківського національного академічного театру опери та балету імені Миколи Лисенка/Схід Опера, Харківської обласної філармонії, Харківського молодіжного академічного симфонічного оркестру та Харківського університету мистецтв імені Івана Кот-

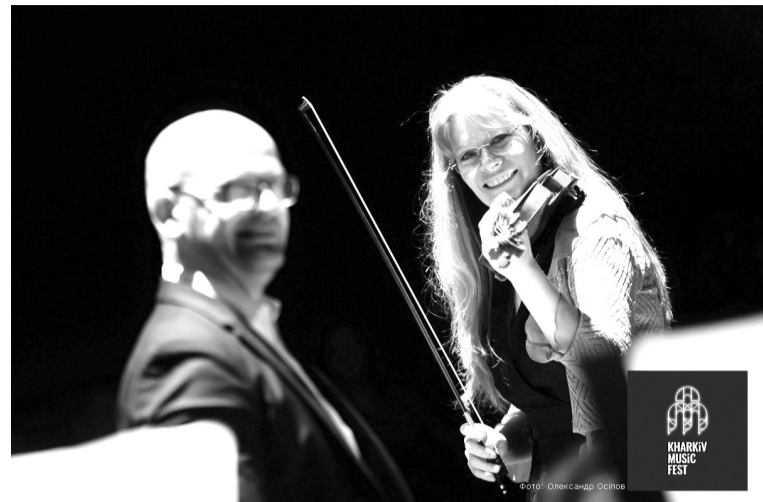
лярєвського. А програма концерту об'єднала «Пори року» українських композиторів сучасності Золтана Алмаші і Олександра Гонаболіна та всесвітньо відомі «Пори року» Антоніо Вівальді та «Пори року в Буенос-Айресі» Астора П'яццолі.

Продовжив фестивальну програму концерт фортепіанної музики харківських композиторів «Звуко-рухи». Цей концерт — продовження своєрідного дослідження музичного ландшафту Харкова, втіленого в проєкті «Музика спротиву та надії». Пролунали твори Валентина Бібіка, Олександра Щетинського, Володимира Птушкіна, Сергія Юшкевича.

Також організатори фестивалю провели безпрецедентний для України концерт Inside the war («Всередині війни») — концерт музики, що написана виявляється у воєнний час від лютого 2022 року переможцями різних років Всеукраїнського конкурсу молодих композиторів ім. Бориса Лятошинського.

До речі, музику Inside the war почують і за кордоном — у Бельгії на Walden festival, що пройде 15-16 липня в Брюсселі, і на німецькому Usedomer Musikfestival 16 вересня — 7 жовтня, на острові Узедом. Проте символічно, що прем'єру першими почули харківські слухачі.

Родзинкою програми став

Богдану Півненко називають «Паганіні у спідниці».
Фото надане організаторами.

експериментально-танцювальний проєкт In C на музику композитора-мінімаліста Террі Райлі, втілений разом із видатною німецькою хореографкою, танцівницею Сашею Вальц. У проєкті взяла участь українська танцівниця з Харкова та Києва. Репетиції проходили в Zoom одночасно в Берліні, Харкові та Києві. Усі репетирували онлайн разом із танцівником компанії Sasha Waltz & Guests Орландо Родрігесом. В In C кожен танцівник на сцені веде свою партію, але всі вони об'єднані спільною грою і, взаємодіючи на власний розсуд, щоразу створювали унікальний твір.

Освітні та мистецькі проєкти

Організатори підготували серію цікавих онлайн-бесід для широкої аудиторії KharkivMusicFest Talks, де спікерами виступили провідні музичні діячі України, США та Європи. Серед запрошених гостей — видатний український композитор, автор понад 100 музичних творів Олександр Щетинський; композитор, диригент, піаніст, популяризатор українського музичного мистецтва Вірко Балеї; Алла Загайкевич — композиторка, зірка української електроакустичної музики та інші.

KharkivMusicFest разом з Харківським національним університетом мистецтв імені Івана Котлярєвського провели особливий арттерапевтичний

вікенд Kharkiv Art Therapy Days. Заходи були орієнтовані в першу чергу на дітей та людей, у кого не виходить упоратися самостійно зі стресом, обумовленим війною.

Уже традиційно в рамках фестивалю в безпечних для харків'ян місцях були розміщені музичні артоб'єкти — розфарбовані піаніно. Зазвичай усі інструменти розписані харківськими художниками за спеціально розробленими концептами та ескізами.

«Фестивальні дні цього і минулого років — це дуже важлива декларація того, що ми європейці, з одного боку, а з іншого — що життя в нашому рідному місті продовжується. Харків живе! Культура, класична музика в дні важких випробувань — це саме те, що підтримує людей, підтримує віру в нашу національну душу та в перемогу, — коментує Сергій Політучий, президент фестивалю KharkivMusicFest. — Сподіваюся, що наступного року наші зустрічі будуть сповнені аншлагові і тисячі харків'ян та гостей міста матимуть можливість доторкнутись до чудового мистецтва класичної музики».

Хоч основна фестивальна програма і закінчилася, за словами організаторів, на харків'ян чекають нові проєкти, які будуть частиною альтернативної програми. Організатором KharkivMusicFest, нагадаємо, є фонд громади Харкова «Толока». ■

■ ПОГЛЯД

Перлина творчості Антоніо Канови

Скульптор створив шедеври, і один із них — богиня миру — в Київському музеї Ханенків

«Алегорія миру» в Музеї Ханенків.
Фото з ФБ-сторінки музею.

Борис ВАСИЛЬЧЕНКО,
учасник Другої світової війни

Канова. За визначенням Стендаля, майстер скульптури всіх часів та народів. Народжений у XVIII ст. (1757 р.), а закінчив життєвий шлях у XIX ст. (1822 р.), Канова був яскравим представником стилю класицизму, що прийшов на зміну піднесено-романтичному стилю бароко і рококо. Сучасник стилю ампір в архітектурі, Канова у своїй творчості наближався до неперевершених зразків древньої греко-римської скульптури.

Недосвідченному любителю мистецтва практично неможливо не поставити знак тотожності в майстерності між скульптурами древніх грецьких та римських майстрів та творами Канови. Наприклад, Венери й Аполони древніх і скульптури Канови «Паоліна Боргезе» (Віла Боргезе, Рим) чи «Три грації» (Ермітаж, Петербург), чи «Алегорія миру» (Музей Ханенків, Київ). Отже, перлина музею Ханенків —

«Алегорія миру». Моделлю для статуї служила рідна сестра Наполеона Бонапарта Паоліна, у заміжжі — Боргезе, дружина представника знатного графського роду Італії, а один із Боргезів свого часу був Папою Римським.

Тим часом сестра імператора Франції, дружина графа Боргезе Паоліна, була ще й коханкою скульптора Антоніо Канови, який у свою чергу був другом її знаменитого брата.

Перебуваючи в Римі разом з Анатолієм Паламаренком, ми мали можливість відвідати галерею Боргезе, а в ній побачити скульптуру Канови «Паоліна, або Венеція».

Практично оголена, лежачи на дивані, вона правою рукою підпирає голову, а в лівій тримає яблуко, яке їй, найкрасивіший з-поміж богинь Гери та Афін, вручив син троянського царя Пріама Паріс. За легендою, з цього епізоду розпочалася греко-троянська війна, що призвела до загибелі Трої.

Позувала для богині краси, звісно ж, Паоліна.

Гіді галереї Боргезе розповідають, що, коли мати Наполеона Бонапарта і Паоліна, бідна скромна дворянка з острова Корсика, приїхала до своєї дочки і побачила скульптуру, вона наївно запитала: «Донечко, ти що, повністю роздягалась при чужому чоловіку?». На це Паоліна спокійно відповіла: «А що, мамо, в кімнаті не було холодно».

Як зазначає Стендаль, Канова створив понад сотню скульптур, але тільки двадцять із них вважають шедеврами, і один із них — богиня миру — в Київському музеї Ханенків. Прекрасне обличчя богині — Паоліна, горда постава фігури, голова її увінчана коштовною діадемою, в руках вона тримає жезл, яким давить змію, що символізує війну.

Ось так і наша прекрасна Україна, яка веде наві'язану нам війну з країною, що з моменту зародження понад чотириста років називалась країною Моксель, потім стільки ж років Московією, і тільки останніх триста років зветься росією, змушена захищатися від країни-змії. Не роки, не десятиліття, а, як зазначив блаженніший митрополит Епіфаній, — століття.

Звівається, шипить, корчиться змія під жезлом у богині, але кінець її, читаємо замисел Майстра Канови, — неминучий.

Ось така доля чекає і нашого споконвічного ворога Моксель-Московію! Так звану росію. ■

Костянтин РОДИК

Чим займається літературознавство? Урозумінням того, навіщо люди впродовж тисячоліть пишуть усілякі історії: лянчі й веселі, трагічні й кумедні, вабливі й відразливі. Пояснень безліч, від самотерапії до саморекламами. Спонук писати — а отже, й читати — стільки, що виникає підозра у наявності прихованого спільного знаменника. Гарвардський професор Мартін Пухнер зазначає: «Імпульс розповідати історії, складати події в певну послідовність, формувати сюжети й доводити їх до завершення є настільки фундаментальними, немов він біологічно вкорінений у наш вид» (Писаний світ. Як література формує історію. — К.: Темпора, 2022).

З різницею в пів року у світі виїшла ще одна прикметна літературознавча розвідка: британський журналіст Вілл Сторр зіставив новітні нейробіологічні відкриття з отжею безупинною людською потребою складати й оповідати історії, а відтак — слухати й читати їх. У тій книжці переконливо доводиться, що імпульс розповідати історії такий є фундаментальним, обумовленим самою природою мозку. Сторр ніби легалізує вищенаведене припущення Пухнера: «Зміни неухабно зачаровують мозок... Наша система сприйняття просто не вмикається, якщо довкола нічого не змінюється» (Наука сторітелінгу. — К.: Наш формат, 2022; рецензію див. в «УМ» від 03.05.2023 р.).

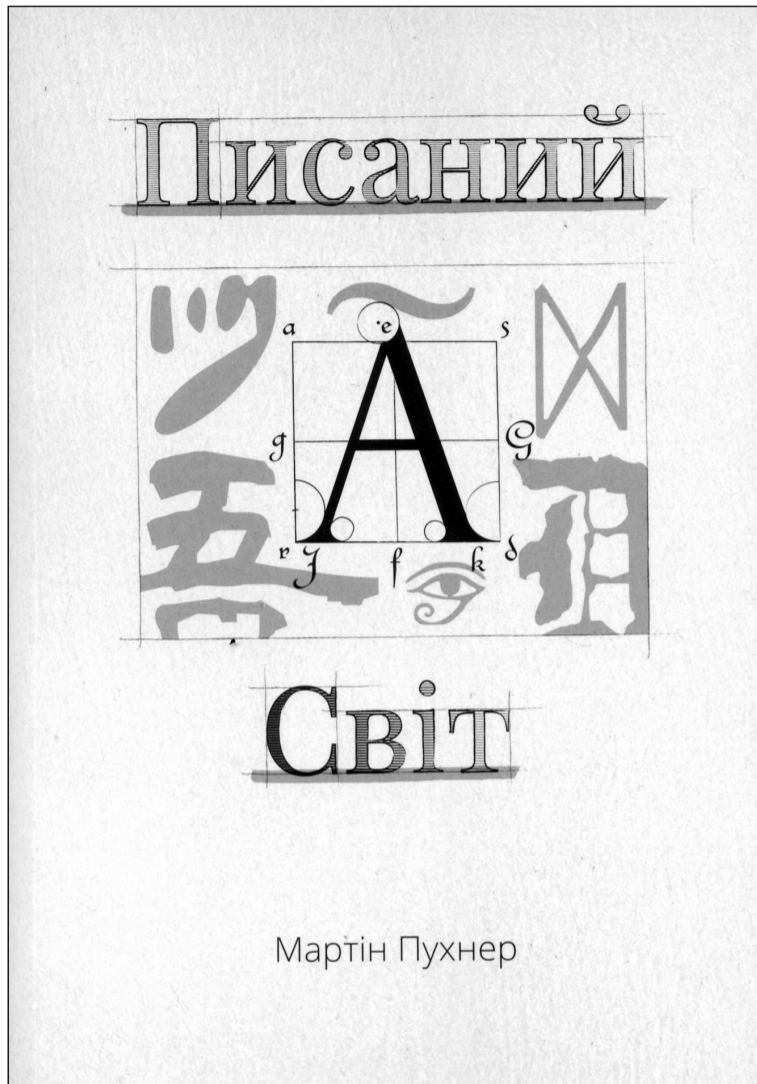
В обох дослідників чимало спільного. Пухнер пише, що «у процесі письма ми розвиваємо ідеї про те, як перейти від одного пункту до іншого». Сторр же вважає ці квести виявом засадничої потреби людини контролювати ситуацію. Британець розповідає, як мозок заспокоює нашу стривожену свідомість, американець — як одні особи заспокоюють інших, «відволікаючи й розважаючи... поки вони не забувають про свої страхи». Це можна побачити навіть у найтривожніших книжках. А в сьогоднішній ютуб-есеїстиці — цілковите панування умовної Шагразади: Портніков, Дроздов, Арестович, Корчинський...

Обидва літаналітики належать до, сказати б, горизонтального літературознавства. Вони не так занурюються углиб самого літпроцесу, як просуюються вшир, заходячи на території суміжних гуманітарних дисциплін: Сторр накладає літературознавство на нейробіологію, Пухнер — на політичну історію. Гарвардський професор у перебігу реалізації свого проекту фіксує появу дивно-зухвалої думки: «Земна куля щораз більше нагадувала мапу, сформовану літературою». Інтелектуальне зачудування породжувало фізичну бентежність: «Досліджуючи літературну історію, я став неспокійним». Авжеж, було від чого: раптом відкрилося, що незрідка «країни засновувалися на текстах... певні тексти врешті-решт оголошувалися священними, що спричиняло жорстоке суперництво та війни між читачами різних писань». Або ось погляд на те саме з іншого боку: «Історія літератури є історією книгозпалення — одним зі свідчень сили написаних оповідей».

■ ХРЕСТОМАТІЯ

Література

як каталізатор і детонатор

Мартін Пухнер

Мартін Пухнер доходить, в суті справи, того ж висновку, що і Семюел Гантінгтон з теорією зіткнення цивілізацій. Вже на початку «Писаного світу» з'являється яскрава метафора з часів виходу Холодної війни у космос. Советський космонавт Гагарін сказав світові: «Я дивився, дивився, але бога не побачив». Натомість екіпаж американського корабля, що уперше долетів до Місяця, читав в ефірі Книгу Буття. «У космосі вирувала війна ідей і книг».

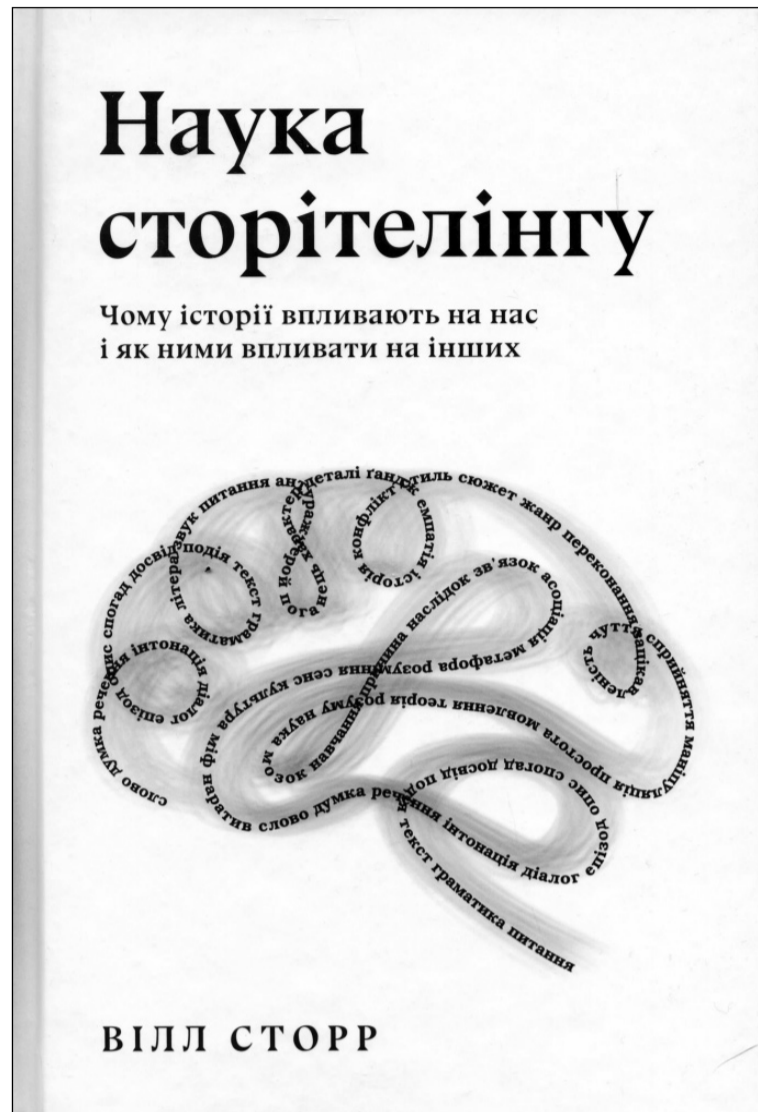
Звісно, література не була основним будівельним матеріалом історії. Але вона була тим компонентом, без якого саме будівництво проблематичне. Як-от цемент чи, коли хочете кулінарної асоціації, як дріжджі. Історія взаємин Александра Македонського з «Іліадою» — вельми показова. Ця книга, з писаними на берегах коментарями Александрового вчителя Арістотеля, була з ним завжди й усюди, навіть у похідних наметах. «Іліада» була історією, крізь призму якої він бачив свою кампанію... Він прийшов до Азії, аби пережити історію Троянської війни... завойовував Азію саме в гомерівських обладунках».

Утім реконструкторство славетного завойовника — то лише квіточки. Ягідки набагато яскравіші. «На кілька сотень років Греція стала найосвіченішим суспільством у світі, переживши неймовірний розвій літератури, театру та філософії... «Іліада» була текстом, за допомогою якого всі вчилися чита-

ти й писати... Александр не просто був вірним читачем тексту — він створив інфраструктуру, потрібну для його збереження... Елліністичні театри вміщували до 25 тисяч глядачів і призначалися для донесення Гомерового світу до сучасної аудиторії... Із перетворенням грецької мови на світову всі, хто розмовляли нею, почувалися громадянами світу». Ба більше, Пухнер припускає, що «фонетичний алфавіт досконало надався до історії Троянської війни... Можливо навіть, що грецький алфавіт винайшли саме для запису гекзаметра грецьких бардів». А там уже — і «бюрократичний апарат, що виник завдяки письму». Завважуєте розмах Пухнерової мислі: на одному кінці — «Іліада», на іншому — всесвітній клас чиновників!

А от як дослідник описує вплив «Повісті про Гендзі» середньовічної письменниці Мурасакі на триб життя тогочасної Японії, принаймні її еліти: «У суспільстві, в якому чимало речей залежало від натяків і алюзій, вірші були найважливішим засобом комунікації. Саме вірші були місцем перетину етикету та неприборканих емоцій... Дівчинка, нездатна писати вірші, була надто юною для кохання... Коли головний герой зумів навчити дівчинку каліграфії, поезії та письма, то взяв її за дружину». Саме так: літературний твір — як комунікаційний закон; його сюжет — як сценарій повсякдення.

Усе пришвидшилося десь

Наука сторітелінгу

Чому історії впливають на нас і як ними впливати на інших

ВІЛЛ СТОРР

у VI столітті, коли «китайські папірники потрапили в полон... а отже, найпотужніша технологія письма потрапила до рук висхідного арабського світу». Тодішні підприємці-араби швидко перетворили китайське брязкальце на потужний комерційний засіб і започаткували «традицію текстового фундаменталізму». Спочатку масове виробництво паперу зосереджувалося у Самарканді, а тоді халіф Гарун ар-Рашид перетворив на центр папірництва Багдад. Й запанував світ «Тисячі й однієї ночі». Шагразада перетворилася на мегазірку; повсякчас і повсюдно виникали римейки, сиквели й приквели (про Аладдіна й Алі-Бабу, приміром). Збірка оповідок «Тисяча й одна ніч», котру Пухнер називає «крамницею літературних іграшок», мала таку популярність, що вирішально вплинула на щойно народжуване письменство європейського Ренесансу. З «чорного ходу» щойно посталой жанрової літератури увійшли до залу слави Бокаччо, Чосер і почасті Сервантес.

Ну і, звісно, по тому, як Гутенберг актуалізував набірне друкування — ще один давніший винахід, якому довго не знали, як дати раду, — література набула домінантного впливу на суспільні процеси. До речі, попервах німецький друкар не те що не ставив собі такої мети, а й не здогадувався про таку можливість. Спочатку це була, пише Пухнер, «ідеальна ділова оборудка»: тиражували індульгенції, аби «зібрати кошти для Папи та його нового кафедрального собору Святого Петра». Та швидко об'явився Лютер, почав замовляти чималі накладі політичних текстів. І далі — покотилися: протестантизм, контрреформація, орден езуїтів, політичний терор, замовні вбивства.

Можливо, шкідливих наслідків використання друкарського верстата й набагато менше, аніж культуро-рушійних, але ж негатив запам'ятовується ліпше. Про цей механізм людської психіки та його літературне віддзеркалення докладно пише Вілл Сторр. Мартін Пухнер також приділяє чимало уваги чорним сторінкам літературної історії. Наприклад, цілий розділ присвячено цивілізаційно-деструктивній ролі «Маніфесту комуністичної партії» Маркса—Енгельса (Сторр, до речі, вважає цей текст типовим горором). Через кілька тижнів по виходу друком тієї брошури в Європі спалахнула епідемія революцій (1848 р.). Але «Маніфест» не був причетний до жодної — там описувалася геть інша гіпотетична реальність. Власне, якогось помітного резонансу та книжниця не мала кілька десятиліть поспіль, аж поки не «знайшла» Леніна, «ідеального читача, готового використати цей незрозумілий текст для зміни перебігу історії».

У викладі Мартіна Пухнера цей сюжет нагадує «ефект метелика» Рея Бредбері: так, ніби той «ідеальний читач» занурився у минуле, уважно прочитав усіма забутий текст — і «несподівано» майбутнє змінилося-зіпсувалося. Можна, звісно, як мантру повторювати, що історія, мовляв, не знає умовного способу. Але непрочитані книжки — ніби міни вповільненої дії. Якби ті, кому слід, читали їх вчасно, наш світ — дуже вірогідно — був би іншим. Ще складніше — з книжками, хібно прочитаними потомками, і пан Пухнер багато пише про те, «як тексти набувають значення завдяки пізнішим інтерпретаціям». Тут хоч-не-хоч виникає злободенна історія про те, як філософ-емігрант Ільїн «зустрівся» через сто років з Путіним і що з того вийшло. Про це — наступного разу. ■

Григорій ХАТА

■ ТЕНІС

Успіх подвійного масштабу

Найтитулованіша тенісистка України вдало взяла старт на трав'яному «шоломі»

По-різному для спортсменів проходить відновлення їхньої кар'єри після тривалої перерви. Вік, тривалість простою, нереалізовані амбіції — все це, звісно, серйозно впливає на швидкість та якість освоєння нових горизонтів. Повернення на тенісний корт титулованої Еліни Світоліної вочевидь підживлювалося потужним бажанням зробити те, що не вдалося зробити в першій частині кар'єри.

До моменту народження своєї доньки Еліна зібрала чималу колекцію трофеїв, у якій, однак, не було жодного кубка з серії турнірів «Великого шолома».

Водночас легкість, із якою Еліна на початку червня, не маючи достатнього рівня ігрової практики, дійшла до чвертьфіналу цьогорічного Ролан Гарроса, відверто вражає. Здається, Світоліна точно знає, для чого вона повернулася в тур. На старті свого нового турне Еліна говорила, що все доведеться розпочинати спочатку, утім відновлення її втрачених фізичних кондицій та рейтингових позицій відбувається дуже швидко.

До Уїмблдона Світоліна приїхала в статусі 76-ї ракетки планети. Тобто за три місяці, що минули після умовного рестарту, в рейтингу WTA вона зробила стрибок на 1000 (тисячу) позицій. Для участі в цьогорічному трав'яному «шоломі» Еліна від його організаторів отримала «уайлд-кард», котра дозволила їй як поважній гості не проходити кваліфікацію.

Розпочинати ж Уїмблдон-2023 колишній третій ракетці світу випало матчем проти так само володарки WC — 43-річної американки Вінус Уільямс. П'ятиразова чемпіонка Уїмблдона, звісно, вже не демонструє

Свій шлях на Уїмблдоні-2023 Еліна Світоліна розпочала з перемоги над легендарною Вінус Уільямс.
Фото з сайту sport.ua.

всієї тієї потужності, котра дозволяла їй домінувати на англійській траві, утім Венера все ще добре мотивована й планує залишатися в професіоналах до 50 років.

Зустріч Світоліної та Уільямс-старшої відбулася на головному корті Всеанглійського клубу лаун-тенісу та крокету. А це, без сумніву, величезний знак поваги організаторів до обох тенісисток. «Грати на

такому особливому корті проти легенди спорту. Це чудові відчуття. Ти мрієш саме про такі моменти, тож усе це неймовірно», — зазначила Еліна.

А коли в такому поєдинку вдається взяти гору, то, як каже українська тенісистка, — це подвійний успіх. Щоб пройти до другого кола Уїмблдона, Світоліній знадобилося півтори години й два сету, котрі завершилися з рахунком 6:4, 6:3.

«Мені довелося важко попрацювати, щоб виграти цей матч. Трава вимагає від тебе багатьох сил, справді, потрібна хороша робота колін, щоб присідати, бо Вінус грає дуже швидко», — пояснила українська тенісистка.

При цьому в першій партії стався поворотний момент, який значною мірою вплинув на перебіг і підсумок усього протистояння. «Трава за своєю природою слизька, так що в якийсь

момент ти можеш упасти. Мені просто не пощастило. Я ідеально почала матч, а потім мене підкосила трава. Відчувала, що перебуваю у чудовій формі, але те, що трапилося, дуже шокує. Я пройшла через безліч травм і виграла багато матчів із травмами. Це майже моя спеціальність. Скільки було можливостей, я намагалася зрозуміти, як виграти гру, намагалася боротися, щоб прожити ще один день», — розповіла знама американка.

Так само перемогою нашої співвітчизниці завершилося ще одне українсько-американське протистояння в першому колі Уїмблдона. Досвідчена Колі Цуренко в трьох сету перевершила 23-річну Клер Лю зі США — 6:3, 3:6, 6:4. А от Катерина Байндл подолати стартове коло трав'яного «шолома» не змогла, у напруженій боротьбі поступившись Лейлі Фернандес із Канади — 4:6, 6:4, 4:6.

Припинила також свої виступи на Уїмблдоні й Даяна Ястремська. Щоправда, зійшла з дистанції вона трохи раніше, коли прогнала фінал кваліфікації Селін Наєф зі Швейцарії — 2:6, 6:3, 4:6.

Загалом, п'ятеро українських тенісисток отримали право грати в «основі» Уїмблдона-2023. Тож можливість розширити українське представництво в другому колі турніру мали ще Ангеліна Калініна та Марта Костюк, для яких турнірний шлях розпочався трохи пізніше. ■

■ ОРГПИТАННЯ

Шлях до адаптації

Про те, як плавання допомагає дітям долати наслідки війни та звикати до нових умов існування

Назар КОСИЛО,
майстер спорту України, головний тренер
центру SwimRight Academy
Маямі, США

Війна в Україні сильно вплинула на життя багатьох сімей, змусивши їх покинути рідну країну в пошуках безпеки для своїх дітей. Переїзд до іншої країни та адаптація в новому суспільстві є складним завданням навіть для дорослих. А для дітей, чий емоційний та психологічний стан ще тільки формуються, навіть невеликі зміни можуть стати великим випробуванням. Один зі способів допомогти дітям подолати ці труднощі та швидше адаптуватися в новій країні — це зайнятися спортом.

Мій досвід роботи тренером в Академії правильного плавання (SwimRight Academy) саме з дітьми з України дає мені можливість з упевненістю сказати, що плавання допомагає їм легше адаптуватися в новому середовищі.

По-перше, плавання в Америці є командним видом спорту, що сприяє розвитку навичок роботи в колективі. Дитина тренуватиметься разом зі своїми новими товаришами по команді, братиме участь у змаганнях разом із ними та відчуватиме важливість взаємодії та підтримки одне одного. Це допомагає створити нові дружні зв'язки та укріпитися в новому колективі.

По-друге, в басейні розвиваються фізична витривалість і сила, а також покращуються координація та гнучкість. Це важливо для дітей, які переживають стрес і невпевненість через зміну оточення. Плавання дозволяє їм сконцентруватися на своїх фізичних можливостях та досягненнях, що сприяє зміцненню їхньої самооцінки та впевненості у собі.

У результаті плавання надає дітям-біженцям з України можливість не тільки фізичного розвитку, а й соціальної адаптації. Через спортивну секцію діти можуть знайти нових друзів, отримати підтримку та взаєморозуміння, а також розкрити свій потенціал та впевнено проявляти себе в новій країні.

Часи змін завжди бувають складними — особливо для дітей, що зіткнулися з переїздом до іншої країни. Проте завдяки спорту, зокрема плаванню, такі діти можуть знайти нову радість, упевненість та можливість успішної адаптації в новому суспільстві. Приєднавшись до спортивної секції, дитина отримує можливість проявити себе та продемонструвати свої навички. Плавання є чудовим прикладом такого виду спорту. Беручи участь у плавальних змаганнях, хлопчик або дівчинка можуть показати свої фізичні здібності й талант. Бути частиною спортивного клубу також означає включення до соціального середовища: дитина тренується разом з однолітками,

Плавання — це не лише про медалі, а й про психофізичне та соціальне відновлення та зростання.

Фото з сайту www.swimmingworldmagazine.com.

змагається з суперниками та спілкується з ними та тренерами.

Плавання має кілька переваг, які сприяють адаптації дітей з України в новій країні. Це універсальний вид спорту, доступний і популярний у багатьох країнах, зокрема й у США. Це означає, що діти можуть легко знайти плавальні

клуби та команди для приєднання, що забезпечить їм нові соціальні зв'язки та знайомства з однолітками, які поділяють їхні інтереси. Тож закликаю українських батьків, які опинилися з дітьми за кордоном, сміливо віддавати малечу на плавання — фізичну, психологічну та соціальну користь буде гарантовано. ■

■ ОГОЛОШЕННЯ

Розшукується спадкоємець **Аврошко Олександр Миколайович**, 11 лютого 1984 року народження, після померлого 25 вересня 2022 року Аврошка Миколи Аркадійовича.

Звертатися до приватного нотаріуса Роменського районного нотаріального округу Сумської області А. М. Юрченко за адресою: Сумська область, Роменський район, смт. Недригайлів, вулиця Незалежності, будинок 3, або за телефонами: 054 555 2141, 050 645 0076.

Вікторія Ус,
українська веслувальниця
чемпіонка Європейських ігор-2023 з каяк-кросу

«Дуже хотілося зробити свій внесок, і я неймовірно щаслива, що мені це вдалося. Свою перемогу я присвячую тим, хто захищає Україну».

■ ФУТБОЛ

За кубком — із олімпійським квитком

Українська футбольна збірна вперше в історії виступить на Олімпійських іграх

Олексій ПАВЛИШ

Чемпіонат Європи U-21 виходить на фінішну пряму — уже цієї суботи визначиться його переможець. І приємно, що серед тих збірних, які продовжують боротьбу за трофей, є й українська молодіжна збірна під керівництвом Руслана Ротаня.

Своє головне завдання на турнір — відібратися на Олімпійські ігри-2024 (молодіжне Євро є саме кваліфікаційним стартом) — «синьо-жовті» уже виконали. Знаковою для них стала сенсаційна перемога у чвертьфіналі над збірною Франції — 3:1.

Місце у вісімці найкращих команд Ротаня здобула достроково — після стартових перемог над хорватами і румунами. У заключному матчі групового турніру — проти іспанців — «синьо-жовті» вдалися до ротації. І, на подив багатьох, показали проти «фурії рохи» дуже пристойну гру — діяли першим номером, двічі вели у рахунку й були дуже близькими до перемоги.

Утім імениті суперники на останніх хвилинах матчу змогли зрівняти рахунок (2:2) й завдяки кращій різниці забитих/пропущених м'ячів, маючи при цьому однакову кількість очок (по сім) з українською збірною, посіли у квартирі перше місце.

Друге місце у групі В вивело підопічних Ротаня на чвертьфінальну дуель проти одного з головних фаворитів Євро та господаря майбутньої Олімпіади — збірну Франції. Букмекери не давали українській команді багато шансів на успіх, але вона

Поява у складі української «молодіжки» півзахисника «Челсі» Михайла Мудрика значною мірою посприяла її перемозі над французами в чвертьфіналі ЧЄ-2023.

Фото з сайту uaf.ua.

зуміла всіх здивувати: пропустивши першими після результативного удару хавбека «Ліона» Раяна Шеркі, за яким вже полюють топклуби, наші футболісти швидко відігрались, а перед перервою зуміли вийти вперед. Секрет успіху — це зв'язка Мудрик — Судаков: спочатку Михайло, якого після травми берегли саме на «плей-оф», завдяки індивідуальній майстерності заробив пенальті, котрий впевнено реалізував Георгій. А потім вінгер «Челсі» повторив, по суті, запозичену

з нещодавнього матчу нашої головної збірної проти Мальти комбінацію, коли з центру поля «закинув» м'яч на вільного Судакова, котрому лише й залишилось, що обіграти воротаря та забити виле.

Після перерви французи, звісно, активізувались і після заміни навіть змогли забити, але з «офсайду». Наша ж збірна не лише відбивалась, намагаючись швидко вибігати у контратаки — і цей план спрацював: хавбек «Шахтаря» Артем Бон-

даренко забив третій м'яч і приніс команді перемогу.

Таким чином, незалежно від того, як наша «молодіжка» зіграє на Євро далі, вона уже забезпечила собі місце на олімпійському турнірі наступного року. Результат матчу з французами є по-справжньому історичним, адже українські футбольні команди ще не виступали на Іграх. Окрім українців та господарів-французів, на ОІ-2024 від Європи також зіграють збірні Ізраїлю та Іспанії.

Зрештою, за вихід до фіналу Євро українцям знову доведеться зіграти саме проти іспанців: ті на шляху до четвірки найкращих здолали в «овертаймі» швейцарців. А з огляду на заяви вітчизняних футболістів та їхнього наставника, на півфіналі українська збірна зупинитися не планує. «Особисто я дуже щасливий, але більше щасливий за футболістів, нашу країну. Варто сказати, заради кого ми тут виступаємо — це наші воїни. Ця перемога для них. Цей матч дійсно був дуже важливим, у нас небагато часу готуватися до півфіналу. Відновлення і дуже потужна команда попереду, — сказав після гри з французами Ротань. — Збірна Франції є однією з найсильніших команд на цьому турнірі. Але кращими стають серед кращих. Перший скальп ми зняли, проте далі нас чекає друга найкраща команда на цьому турнірі. Треба відновитися та добре підготуватися».

При цьому головний тренер української «молодіжки» поки не думає про Олімпіаду та те, чи буде там тренувати команду: «На це питання не відповім зараз. Це справді досягнення для нашої країни, особливо у цей час, коли йде війна».

Один із головних героїв поєдинку з французами Судаков також визнає, що збірна «здатна набагато більше, ніж на півфіналі». А Мудрик після виконання олімпійської кваліфікації прямо сказав, що головна мета тепер — виграти Євро. І, зважаючи на успішну гру проти іспанців у групі та французів у чвертьфіналі, всі шанси на це є. ■

■ ЄВРОПЕЙСЬКІ ІГРИ

Перші квитки до Парижа

Українська збірна завершила Європейські ігри на третій сходинці медального заліку

Григорій ХАТА

Узявши від самого початку Європейських ігор високий медальний темп, українські атлети впродовж усієї змагальної дистанції зберігали максимальну потужність і, в підсумку, завершили ЄІ на третьому місці медального заліку.

У цій командній боротьбі поза конкуренцією опинилася збірна Італії, котра практично вдвічі за кількістю медалей перевершила найближчого конкурента. Наступні ж у рейтингу національні команди — Іспанія, Україна та Німеччина — вели між собою дуже щільну боротьбу.

А залишитися в призовій трійці збірних українській команді допомогла золота нагорода 30-річної киянки Вікторії Ус, котру вона здобула в заключній змагальній дисципліні — каяк-крос. Загалом, у Польщі збірна України виборола 41 медаль: 21 золоту, 12 срібних та 8 бронзових.

Проводжачи «синьо-жовтих» до Кракова, керівник вітчизняного спортивного міністерства та за сумісництвом президент НОК України Вадим Гутцайт підбадьорював спортсменів: «Вам доручено честь представляти Україну та підіймати

державний прапор на спортивних аренах. Я пишаюся кожним зі спортсменів та тренерів, які будуть представляти Україну на III Європейських іграх».

Як видно, українські атлети добре попрацювали на спортивних аренах ЄІ-2023. «Гадаю, що цей результат важливий для всього українського народу. Важливо, що люди могли бачити своїх атлетів, свій прапор і чути свій гімн на такому великому спортивному заході. Ми бажаємо, щоб українські атлети продовжували виступати й перемагати. Ми продовжимо допомагати і підтримувати Україну на її шляху до Олімпійських ігор в Парижі-2024», — наголосив президент Європейського олімпійського комітету Спірос Капралос.

А додаткова важливість III Європейських ігор була в тому, що тут в багатьох видах спорту розігрувалися олімпійські ліцензії. І трьом нашим співвітчизникам удалося вибороти перепустки на ОІ-2024. Так, майстер кульової стрільби Олена Костевич здобула можливість потрапити вже на шосту для себе Олімпіаду поспіль. Квитки до Парижа також отримали представник сучасного п'ятиборства Олександр Товкай та боксер Олександр Хиж-

Здобувши на ЄІ олімпійську ліцензію, Олександр Хижняк наступного року в Парижі матиме можливість перевершити своє віцечемпіонське досягнення літніх Ігор у Токіо-2020.

Фото з сайту isport.ua.

няк. «Поки що не усвідомлюю, що здобув ліцензію на Олімпіаду. Це була мрія дитинства», — зізнався Олександр Товкай.

Водночас для Хижняка — золотого медаліста ЄІ-2023 — літні Ігри в Парижі будуть другими за ліком. Після срібного виступу на Олімпіаді-2020 в Токіо, без сумніву, в столиці Франції він буде прагнути покращити свій результат. «Шлях до золотого п'єдесталу був нелегким. Але я радий, що все вдалося», — сказав титулований боксер із Черкащини.

Примітно, що Хижняк став єдиним

представником української боксерської збірної, кому вдалося піднятися на п'єдестал ЄІ-2023.

Значно продуктивнішими були українці в інших видах єдиноборств. Вітчизняні збірні команди з муай-таю (три золоті нагороди) та карате (два «золота») стали переможцями медальних заліків у своїх «королівствах». Так само кращими поміж конкурентів були українські збірні зі стрибків у воду (чотири «золота») та веслування на байдарках і каное (три найвищі нагороди). ■

Штовхнути в басейн

Суд призначив покарання голові Щербанівської територіальної громади, що на Полтавщині, у вигляді двох років позбавлення волі за службову недбалість, що спричинила тяжкі наслідки

16 | УКРАЇНА МОЛОДА
СЕРЕДА, 5 ЛИПНЯ 2023

КАЛЕЙДОСКОП

ЗІРКОВЕ ЖИТТЯ

Після реанімації Мадонна повернулася додому

У неї знайшли бактеріальну інфекцію

Марія НЕВЗГЛЯД

Менеджер співачки вийшов на зв'язок і повідомив, що поспіву знайшли непритомною та доправили до лікарні минулої суботи. «Останні кілька днів ніхто посправжньому не знав, чим усе закінчиться, сім'я готувалася до найгіршого. Тому від суботи все тримали в секреті. Ми боялися, що можемо її втратити», — повідомив один із родичів співачки. Як пише зараз «Дейлі мейл», Мадонна повернулася додому й почувається краще.

Як стало відомо, 24 червня співачка потрапила до реанімації через серйозну бактеріальну інфекцію, її навіть підключили до апарату ШВЛ. Зірка, як і раніше, перебуває під наглядом лікарів, а от

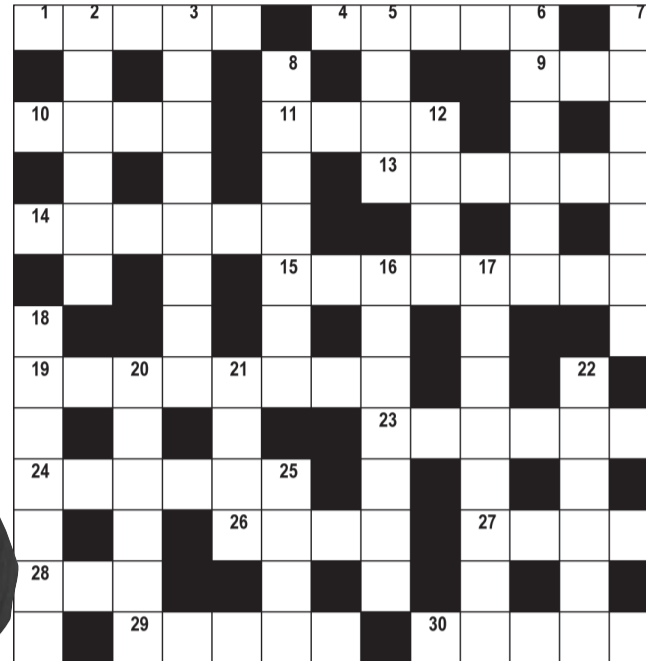
концертний тур співачки відкладено.

Мадонна має шестеро дітей. Старша, 26-річна Лурдес, під час госпіталізації була поряд із матір'ю. Нагадаємо, дівчина з'явилася на світ після роману співачки з кубинським фітнес-тренером Карлосом Леоном. Близнюків Естер і Стеллу зірка ввела в світ у 2017 року під час благодійної поїздки до Малаві, а Мерсі Джеймс — 2009-го. Також у співачки двоє

синів від шлюбу з Гаєм Річі — Рокко та його прийомний брат Девід Банда. ■

Фото з сайту glamurchik.tochka.net.

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №27

По горизонталі: 1. Ім'я мексиканської художниці, відомої своїми автопортретами. 4. Найменше місто України. 9. «... на ви!» — літописне гасло князя Святослава. 10. Давнє чоловіче ім'я біблійного походження. 11. Одяг арештанта. 13. Професійне об'єднання майстрів кустарного виробництва. 14. Окуляри на паличці, які підносили до очей. 15. Наука про НЛО та інoplanетян. 19. Невеликий переносний стелаж. 23. Задумана лірична пісня. 24. Видатний французький мікробіолог і хімік, що першим зробив щеплення від сказу. 26. Колишня столиця ФРН. 27. «...ночі» — один із найвідоміших віршів Олександра Олеся. 28. Гібрид одногорого і двогорбого верблюдів. 29. Територія поширення певної популяції рослин чи тварин. 30. Частина клинкової зброї, що захищає руку від удару.

По вертикалі: 2. Французький сир із пліснявою. 3. Розбирання якоїсь конструкції, звільнення території. 5. Богиня юності в давньогрецькій міфології, дружина Геракла. 6. Скандинавський воїн і мореплавець. 7. Ледар, нероба. 8. Вимощенна частина дороги для проходу пішо-

ходів. 12. Безстічне солоне озеро в Туранській низовині, що катастрофічно висихає. 16. Давній український глиняний музичний інструмент. 17. Український поет доби Розстріляного відродження, який симулював божевілля, щоб урятуватися від НКВС. 18. Експорт товарів за значно нижчими цінами, ніж на внутрішньому та світовому ринках, з метою витіснення конкурентів. 20. Осіння квітка. 21. Давньогрецьке печко. 22. Один із видів боєприпасів для стрільби з гармати. 25. Концентрований розчин солі. ■

Кросворд №26 від 28 червня

Наш партнер — Європейський фонд за демократію.

ПРИКОЛИ

Питаєте, чому я так холодно ставлюся до москалів? Ну подобаються мені холодні москалі, чим вони холодніші, тим краще.

Росія зробила відкриття: перші люди на землі були москалі Адам і Єва Іванови. Підтвердження цього стало те, що жили вони дуже бідно, голі й у них було лише одне яблуко на двох.

Матір російського солдата, яка працює на касі в супермаркеті, завжди знає, що пакет нужен.

Чичеріна на концерті перед

уцілілими руснявими солдатами сказала:

— Я не віжу ваших рук.

Терміново: Белгородська Народна Республіка напала на Брянську Народну Республіку за історичне право користуватися аббревіатурою БНР.

Скоро в росії «мужиком с руками» називатимуть не хороших майстрів, а тих, у яких залишилися руки.

Вони хотіли російську весну в Києві, а вижде українське літо в Белгороді. ■

ЛЕЛЕКА ПРИЛЕТІВ

Наомі Кемпбелл стала мамою вдруге

У відомої моделі народився син

Марія ТКАЧЕНКО

Британська супермодель Наомі Кемпбелл вдруге стала мамою. Про це вона повідомила в Instagram. Знаменитість показала фото малюка. Кемпбелл не уточнила, чи народила самостійно, чи скористалася послугами сурогатної матері.

До речі, в травні 2021 року Наомі вперше стала мамою. Вона

довгий час приховувала дочку. Знайомство шанувальників із дівчинкою відбулося в лютому минулого року. Тоді модель разом зі спадкоємицею прикрасила обкладинку британського Vogue, зараз же зірка зрідка виставляє в соцмережі дитячі фото.

Раніше Кемпбелл в одному інтерв'ю вперше розповіла про

первістка: «Мені дуже пощастило, я думаю, що в мене просто дитина мрії. Вона чудова, дуже незалежна, розумна та спить по 12 годин». ■

Фото з сайту jetsetter.ua.

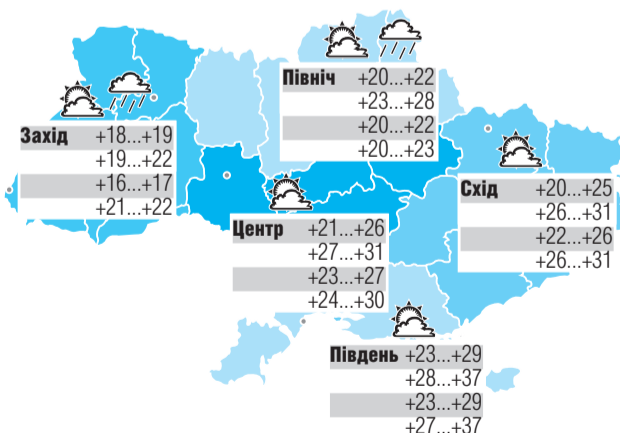
ПОГОДА

06—07 липня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно, невеликий дощ. Вітер південно-східний, 1-2 м/сек. Температура вночі +20...+23, удень +24...+31. Післязавтра вночі +20...+22, удень +19...+24.

Миргород: без опадів. Уночі +20...+24, удень +25...+31.
Вінниця: невеликий дощ. Уночі +19...+23, удень +24...+29.
Одеса: без опадів. Уночі +23...+26, удень +28...+32.

Курорти Карпат: хмарно, невеликий дощ.
Трускавець: уночі +15...+18, удень +20...+22.
Моршин: уночі +17...+19, удень +21...+23.

Україна молода

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон редакції: +38 091 625 66 32
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець — ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець. Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоров'яки були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана». Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 300903427 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 126 Верстка та виготовлення фотодруку — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить щосередини Тираж 86734